

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη

Πτυχιακή Εργασία

**«Μουσεία και Εκδοτική Δραστηριότητα: το Σύγχρονο
Μουσείο ως Εκδοτικός Οίκος: Πραγματικότητα και
Προοπτικές».**

Γεωργία Τουρμούσογλου

Επιβλέπων Καθηγητής
Στυλιανός Λεκάκης

Μάιος 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη

Πτυχιακή Εργασία

**«Μουσεία και Εκδοτική Δραστηριότητα: το Σύγχρονο
Μουσείο ως Εκδοτικός Οίκος: Πραγματικότητα και
Προοπτικές».**

Γεωργία Τουρμούσογλου

Επιβλέπων Καθηγητής
Στυλιανός Λεκάκης

Η παρούσα πτυχιακή εργασία υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των
απαιτήσεων για απόκτηση πτυχιακού τίτλου σπουδών
Στο Τμήμα Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη
από τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών
του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μάιος 2018

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική αναφέρεται στο ρόλο που διαδραματίζουν οι πολιτιστικοί οργανισμοί στον τομέα των εκδοτικών δραστηριοτήτων. Παρουσιάζονται το δημόσιο και το ιδιωτικό μουσείο στην Κύπρο από τη σκοπιά της εκδοτικής τους δραστηριότητας, η παρούσα κατάσταση αυτού του πεδίου υπό συγκρότηση, τρέχουσες πρακτικές στον κόσμο των μουσείων, καθώς και μελλοντικές προτάσεις και προοπτικές για τη λειτουργία αυτού του κλάδου.

Στόχος της εργασίας είναι η οργάνωση της προσέγγισης του σύγχρονου μουσείου και του εκδοτικού κόσμου και η αναγνώριση των σημείων επαφής τους. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την ανάλυση του ιστορικού του εκδοτικού τομέα, της παρούσας κατάστασης και των μελλοντικών στόχων των μουσείων, αλλά και των αδυναμιών του εγχειρήματος.

Η ποιοτική έρευνα είναι η μέθοδος που ακολουθήθηκε στην παρούσα εργασία. Η άμεση επικοινωνία με τους υπεύθυνους των εκδοτικών τμημάτων των πολιτιστικών οργανισμών, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από ημιδομημένες συνεντεύξεις και παρατήρηση συμμετεχόντων και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση, συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της εργασίας. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση, η ανάλυση της μεθοδολογίας της έρευνας, η παρούσα κατάσταση και οι μελλοντικές προτεινόμενες δράσεις, είναι οι ενότητες που παρουσιάζονται και αναλύονται παρακάτω.

Λέξεις κλειδιά: μουσείο, εκδόσεις, πολιτισμός, κατάλογος, βιβλίο, πολιτιστικός οργανισμός.

Summary

This thesis refers to the role played by cultural organizations in publishing activities. The issues that are analyzed are the public and private museums in Cyprus, from the point of view of their publishing activity, the current status of this field under restraint, the current practices in the world of museums, as well as future proposals and prospects for the operations in this sector.

The purpose of this thesis is to organize the approach of the modern museum and the publishing sector and to recognize their contact points. This is achieved by analyzing the history of the publishing sector, the present situation and the future goals of the museums, as well as the weaknesses of this operation.

The method of research followed in this paper is qualitative research, focusing on the direct contact with the editors of the publishing departments of cultural organizations, data collection from semi-structured interviews and participant observation and the results obtained from the analysis. The chapters presented below are: the literature review, the analysis of the research methodology, the present situation in publishing activities in Cypriot Museums and the proposed actions in the future.

Key words: museum, publications, culture, catalogue, book, cultural organization.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα της διπλωματικής μου εργασίας Καθηγητή κ. Λεκάκη Στέλιο για τη στήριξη και καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Από την πρώτη επικοινωνίας μας, η άψογη συνεργασία και οι στοχευμένες του παρατηρήσεις συνέβαλαν θετικά στην ολοκλήρωση του έργου μου και την επίτευξη του στόχου μου.

Αισθάνομαι υποχρέωση να ευχαριστήσω τους Καθηγητές κ. Κυριακάκη Ιωάννη και κ. Παπαϊωάννου Γεώργιο, διότι συμμετείχαν στην επιτροπή αξιολόγησης της μεταπτυχιακής μου διατριβής και συνέβαλαν ο καθένας με τον δικό του τρόπο για το τελικό αποτέλεσμα, καθώς και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου το οποίο μου έδωσε τη δυνατότητα επιμόρφωσης σε θέματα Πολιτιστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης, παρέχοντας γνώσεις πολύτιμες για το μέλλον.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους αρμόδιους λειτουργούς των πολιτιστικών οργανισμών, που δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην παρούσα έρευνα και συνεισέφεραν με τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους σε μεγάλο βαθμό, συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση της εργασίας μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω συγγενείς, φίλους και συναδέλφους για την υπομονή και την αμέριστη ηθική συμπαράσταση που επέδειξαν για την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Ευχαριστώ άτομα του παρόντος και παρελθόντος, διαζώσης και εξ αποστάσεως που με στήριξαν και με ώθησαν με τον τρόπο τους ο καθένας ξεχωριστά να ολοκληρώσω τον κύκλο σπουδών μου.

Λευκωσία, 2018

Γεωργία Τουρμούσογλου

Πίνακας Περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
1.1 Εισαγωγή.....	1
1.2 Σκοπός της έρευνας.....	2
1.3 Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της έρευνας	3
1.4 Δομή της εργασίας.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	6
2.1 Το Μουσείο σήμερα και η εκδοτική του δραστηριότητα	6
2.2 Ευρωπαϊκό Πλαίσιο.....	9
2.3 Θεσμικό Πλαίσιο Κύπρου.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	15
3.1 Είδος Έρευνας	15
3.2 Σχεδιασμός και Υλοποίηση της Έρευνας	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	21
4.1 Ανάλυση Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας.....	21
4.1.1 Ιστορικό Οργανισμού.....	21
4.1.2 Εκδοτική Δραστηριότητα Οργανισμού.....	22
4.1.3 Παρούσα κατάσταση και προβλήματα	24
4.1.4 Διάθεση Εκδόσεων NiMAC	25
4.2 Ανάλυση της «Λεβέντειος Πινακοθήκη»	26
4.2.1 Ιστορικό Οργανισμού.....	26
4.2.2 Εκδοτική Δραστηριότητα Οργανισμού	27
4.2.3 Παρούσα κατάσταση	29
4.2.4 Προβλήματα.....	30
4.2.5 Δυναμική παρουσία στην ανάδειξη του πολιτισμού	31
4.3 Σύγκριση δημόσιου και ιδιωτικού μουσείου	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	33
5.1 Προτάσεις.....	33
5.1.1 Σχετικά με τη μετακίνηση.....	33
5.1.2 Σχετικά με τις διαδικτυακές δυνατότητες.....	34
5.1.3 Σχετικά με τα τοπικά βιβλιοπωλεία	35
5.1.4 Σχετικά με τις πωλήσεις	36
5.1.5 Σχετικά με το εργατικό δυναμικό.....	37
5.1.6 Σχετικά με τις διεθνείς συνεργασίες.....	38
5.1.7 Σχετικά με τις τοπικές συνεργασίες	39
5.1.8 Σχετικά με τις ανάγκες του κοινού.....	39
5.1.9 Σχετικά με την εκπαίδευση	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	42
Συμπεράσματα Έρευνας.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	44
Επίλογος.....	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	45
Ερωτήσεις Συνεντεύξεων.....	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	49
Απαντήσεις Συνεντεύξεων.....	49
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	61
SWOT Ανάλυση.....	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	63
Εκδόσεις Οργανισμών	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	66

Συντομογραφίες

AAM	American Alliance of Museums, USA – Αμερικανική Συμμαχία Μουσείων.
ICOM	The International Council of Museums – Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων.
ISBN	Διεθνές Πρότυπο Αριθμού Βιβλίου – International Standard Book Number
ΛΠ	«Λεβέντειος Πινακοθήκη».
MA	Museums Association, UK – Βρετανική Ένωση Μουσείων.
NEMO	Network of European Museum Organisations – Δίκτυο Ευρωπαϊκών Οργανισμών Μουσείων
NiMAC	Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας.

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγή

Το σύγχρονο μουσείο λειτουργεί ως διάυλος επικοινωνίας ανάμεσα στους επισκέπτες και στον πολιτιστικό εκδοτικό τομέα, ενώ ταυτόχρονα καλείται να διαχειριστεί και να προωθήσει νέες μεθόδους επικοινωνίας και εκπαίδευσης, αξιοποιώντας μια ποικιλία εργαλείων και μέσων. Στις μέρες μας, το μουσείο έχει αποκτήσει μια νέα διάσταση, καθώς η ενασχόλησή του με τον εκδοτικό τομέα και η εκτύπωση καταλόγων, βιβλίων ή άλλων προωθητικών συλλεκτικών αντικειμένων, ενισχύουν την παρουσία του στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της χώρας, προβάλλοντας και προωθώντας σημαντικά το έργο του και τη συμμετοχή του σε πολιτιστικά θέματα. Η προσέλκυση επισκεπτών στα μουσεία και η βελτίωση της εμπειρίας της επίσκεψης εμπλουτίζονται, αναβαθμίζονται οι χώροι υποδοχής και εξυπηρέτησης, αυξάνονται τα είδη που διατίθενται προς πώληση στα μουσεία, ενώ στους χώρους τους φιλοξενούνται ποικίλες εκδηλώσεις (Βουδούρη 2003: 179).

Ο λόγος που επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα για την παρούσα μελέτη είναι ότι τα σύγχρονα μουσεία, εκτός από την έκθεση και παρουσίαση των εκθεμάτων τους, πλέον ασχολούνται και με διάφορα πολιτιστικά θέματα, μέσα στα οποία εντάσσονται και οι εκδοτικές τους δραστηριότητες. Η προσέγγιση του σύγχρονου μουσείου και του εκδοτικού κόσμου, το σημείο επαφής τους, το παρόν και το μέλλον τους, απασχολούν όσους εργάζονται στους πολιτιστικούς οργανισμούς, αλλά και τους επισκέπτες, καθώς επηρεάζουν την καθημερινότητά τους, ενώ η διαδικασία αυτή δύναται να αποτελέσει στοιχείο μελλοντικής αναπτυξιακής στρατηγικής.

Στην παρούσα μελέτη θα εξεταστούν και θα συγκριθούν οι περιπτώσεις του ιδιωτικού και του δημόσιου μουσείου στην Κύπρο, σχετικά με την εκδοτική τους δραστηριότητα.

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί που αναλύονται στην εργασία είναι το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας (NiMAC), ως μουσείο τοπικής αυτοδιοίκησης και η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» (ΛΠ), ως ιδιωτικό μουσείο. Η επιλογή ενός κρατικού - δημοτικού και ενός ιδιωτικού μουσείου, η εκδοτική τους δραστηριότητα, η σημερινή κατάσταση, καθώς και τα προβλήματα και οι αδυναμίες τους, θα συνδράμουν στην τελική συλλογή συμπερασμάτων και στις προτεινόμενες μελλοντικές στρατηγικές κινήσεις, με απώτερο σκοπό τη διερεύνηση της σχέσης και τη διαμόρφωση ενός οργανικού σχεδίου αμοιβαίας ωφέλειας για τον κλάδο των εκδόσεων και των μουσείων.

1.2 Σκοπός της έρευνας

Η παρούσα μελέτη με θέμα «Μουσεία και Εκδοτική Δραστηριότητα: το Σύγχρονο Μουσείο ως Εκδοτικός Οίκος: Πραγματικότητα και Προοπτικές» ασχολείται με το σύγχρονο μουσείο και την εκδοτική του δραστηριότητα, με έμφαση στα ιδρύματα της Κύπρου. Ειδικότερα, με τον συνδυασμό βιβλιογραφικής έρευνας και επικοινωνίας με τους αρμόδιους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, θα παρουσιαστεί η υφιστάμενη κατάσταση, τι ισχύει σήμερα σχετικά με τα μουσεία και τις εκδοτικές τους δραστηριότητες, οι μελλοντικές προοπτικές στον συγκεκριμένο κλάδο, αλλά και προτάσεις σχετικά με την πολιτική και την οργάνωση για την αποτελεσματική λειτουργία αυτού του κλάδου των μουσείων.

Οι επιμέρους ερευνητικοί στόχοι που καλείται να καλύψει η έρευνα και που προέκυψαν από τον βασικό στόχο είναι:

- Η καταγραφή με την βοήθεια της ευρωπαϊκής επιστημονικής αρθρογραφίας του θεωρητικού πλαισίου που αφορά τις εκδοτικές δραστηριότητες των σύγχρονων μουσείων, καθώς και τι ισχύει σήμερα στην Ευρώπη.
- Η παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης στα μουσεία της Κύπρου αναφορικά με τις εκδοτικές τους δραστηριότητες, καθώς και τη μελλοντική τους προοπτική, εξετάζοντας έναν ιδιωτικό και έναν δημόσιο πολιτιστικό οργανισμό.
- Η ανάλυση της μεθοδολογίας της έρευνας και των λόγων επιλογής της.
- Η παρουσίαση προτάσεων και στρατηγικής αναφορικά με τα μουσεία και τον τρόπο που μπορούν να λειτουργήσουν ως εκδοτικοί οργανισμοί μελλοντικά.
- Η διερεύνηση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στις εκδοτικές δραστηριότητες των μουσείων, βάσει των οποίων λειτουργούν σήμερα, καθώς

και τα δυναμικά τους στοιχεία για την παραμονή τους στον χώρο του πολιτισμού και των εκδόσεων.

1.3 Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της έρευνας

Έρευνες και μελέτες σχετικά με την εκδοτική δραστηριότητα των μουσείων δεν είναι ευρέως ανεπτυγμένες και διαδεδομένες στο κυπριακό πλαίσιο. Τα μουσεία της Κύπρου δραστηριοποιούνται σε θεματικές ενότητες, όπως παρουσιάσεις και ομιλίες βάσει των εκθέσεων που διοργανώνουν, εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά και ενήλικες, καθώς επίσης και πωλήσεις και παρουσιάσεις εκθεμάτων και έντυπου υλικού σχετικά με τις δραστηριότητές τους. Ευρωπαϊκές καλές πρακτικές μπορούν να συμβάλλουν θετικά και να ενισχύσουν τα σημερινά δεδομένα (βλ. Κεφάλαιο 2).

Τα ευρωπαϊκά μουσεία, μπορούν να αποτελέσουν σημείο αναφοράς για τα κυπριακά δεδομένα και να αλλάξουν το τοπίο των εκδόσεων σε αυτά, τόσο από την μεριά του μουσείου, όσο και από την μεριά του επισκέπτη-πελάτη. Μέχρι σήμερα, παρατηρείται έλλειψη έρευνας σε επίπεδο σύνδεσης μουσείου και εκδοτικής δραστηριότητας. Τα περισσότερα μουσεία, είτε δημόσια είτε ιδιωτικά, ασχολούνται ελάχιστα με τις εκδόσεις και την εκτύπωση έντυπου υλικού, είτε λόγω έλλειψης κονδυλίων, είτε απλά μη σωστής διαχείρισης του συγκεκριμένου τομέα στον πολιτιστικό οργανισμό.

Η ανάγκη που προβάλλει για την παρούσα έρευνα θεωρείται σημαντική, καθώς εκπονείται για να συγκεντρώσει ευρωπαϊκές οδηγίες, αλλά και να διεισδύσει στον ιδιωτικό και δημόσιο εκδοτικό κόσμο των κυπριακών μουσείων. Επιπρόσθετα, η πολύπλευρη εξέταση του θέματος, η παρουσίαση καλών πρακτικών στην Ευρώπη, η ανάλυση των δεδομένων και οι προτεινόμενες στρατηγικές προτάσεις, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη βιβλιογραφική έρευνα, καθιστούν την παρούσα εργασία σημαντική, τόσο στην ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και στο σημερινό πολιτιστικό κυπριακό, ελληνικό και ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

1.4 Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία συγκροτείται σε επτά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα της έρευνας και αναλύει τα επιμέρους κεφάλαια της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, ύστερα από επισκόπηση της βιβλιογραφίας, παρουσιάζονται βασικές έννοιες και ορισμοί που αφορούν το μουσείο και την εκδοτική του δραστηριότητα, έννοιες που κρίθηκε απαραίτητο να αναλυθούν, ώστε να εισάγουν τον αναγνώστη στο θέμα της έρευνας. Αναλύεται τι ισχύει σήμερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τις εκδοτικές δραστηριότητες των μουσείων, καθώς επίσης και στην Κύπρο.

Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την μεθοδολογία της έρευνας και γίνεται μια παρουσίαση του τρόπου που υλοποιήθηκε η παρούσα έρευνα και η επικοινωνία με τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων. Παρουσιάζεται ο λόγος επιλογής της συγκεκριμένης μεθόδου, ο τρόπος επικοινωνίας με τους αρμόδιους των πολιτιστικών οργανισμών, καθώς και οι περιορισμοί της έρευνας.

Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων, παρουσιάζοντας το ιδιωτικό και το δημόσιο – δημοτικό κυπριακό μουσείο και την εκδοτική τους δραστηριότητα, την παρούσα κατάσταση, τα προβλήματα, καθώς και τα δυναμικά τους στοιχεία.

Το πέμπτο κεφάλαιο πραγματεύεται τις προτάσεις για τις μελλοντικές δράσεις, παρουσιάζοντας μελλοντικές προτάσεις και στρατηγικές αναφορικά με τα μουσεία και την εκδοτική τους δραστηριότητα.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της μελέτης και οι παρατηρήσεις σχετικά με το θέμα της εργασίας. Επίσης περιλαμβάνει διάφορα ερωτήματα σχετικά με το θέμα της εργασίας, τα οποία παραμένουν ανοιχτά για μελλοντική συζήτηση.

Η εργασία κλείνει με το έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο, τον επίλογο της μελέτης, όπου παρουσιάζεται μια σύνοψη των όσων προηγήθηκαν.

Στο τέλος παρατίθενται τα Παραρτήματα Α, Β, Γ και Δ.

Στο Παράρτημα Α παρουσιάζονται οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν στη συνέντευξη με το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, καθώς και το ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε από τη «Λεβέντειος Πινακοθήκη», από τους αρμόδιους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των οργανισμών.

Στο Παράρτημα Β παρουσιάζονται οι απαντήσεις που καταγράφηκαν από τη συνέντευξη με την υπεύθυνη του εκδοτικού τμήματος του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών

Λευκωσία και οι απαντήσεις που έστειλε διαδικτυακά η αρμόδια του εκδοτικού τμήματος της «Λεβέντειος Πινακοθήκη».

Στο Παράρτημα Γ παρουσιάζεται η SWOT Ανάλυση, όπου αναλύονται τα δυνατά και αδύναμα σημεία, οι ευκαιρίες και οι απειλές των εκδοτικών δραστηριοτήτων των τμημάτων των πολιτιστικών οργανισμών.

Στο Παράρτημα Δ καταγράφονται οι εκδοτικοί τίτλοι των οργανισμών, βάσει των επίσημων ιστοσελίδων τους, για ενημέρωση και παρουσίαση των έργων των πολιτιστικών ιδρυμάτων.

Κεφάλαιο 2

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1 Το Μουσείο σήμερα και η εκδοτική του δραστηριότητα

Ο όρος «μουσείο» μπορεί να σημαίνει το θεσμό ή τον οργανισμό ή τον χώρο που προορίζεται για συλλογή, μελέτη και έκθεση των υλικών και άυλων τεκμηρίων του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του (Desvallées & Mairesse 2009: 89). Ο ορισμός που χρησιμοποιείται πιο συχνά, είναι αυτός του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM - The International Council of Museums), του οργάνου που ασχολείται με όλες τις λειτουργίες των μουσείων και τη μελέτη τους παγκοσμίως καθώς και με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως σημειώνεται παρακάτω (Οικονόμου 2003: 15).

Πολλά κράτη παγκοσμίως έχουν υιοθετήσει τον συγκεκριμένο ορισμό, ενώ σε μερικές χώρες οι εθνικοί οργανισμοί που ασχολούνται με τα μουσεία έχουν προτείνει τους δικούς τους, όπως για παράδειγμα η Βρετανική Ένωση Μουσείων (MA - Museums Association, UK) και η Αμερικανική Συμμαχία Μουσείων (AAM - American Alliance of Museums, USA). Στην Ελλάδα και στην Κύπρο, ισχύει ο ορισμός του ICOM, αφού ως μέλη του οργανισμού δεσμεύονται δεοντολογικά από τις κατευθύνσεις του (Παπαϊωάννου & Στεργιάκη 2013: 29).

Σύμφωνα με τον αναθεωρημένο ορισμό του ICOM, όπως έχει ενταχθεί στην ελληνική νομοθεσία (Νόμος 3028/2002, αρ. 45, παρ. 1), ως μουσείο νοείται:

Η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία.

Ως μουσεία μπορούν να θεωρηθούν επίσης υπηρεσίες ή οργανισμοί που έχουν παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες, όπως τα μουσεία ανοικτού χώρου.

Ο ορισμός του ICOM χρησιμοποιείται και στην Κύπρο, εφόσον είναι μέλος του οργανισμού. Στο Νόμο 58(I)/2009 περί της αναγνώρισης ιδιωτικών μουσείων και μουσείων των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, γίνεται κωδικοποίηση της δημόσιας πολιτικής για τα ιδιωτικά μουσεία και τα μουσεία των τοπικών αρχών, η οποία αποτυπώνει τη συγκεκριμένη στάση και αντίληψη για τη θέση και τον ρόλο του κράτους σε σχέση με τη μορφή και το περιεχόμενο που μπορεί να έχει η ανάπτυξη των μη κρατικών μουσείων (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Πολιτιστικές Υπηρεσίες, 2018).

Βάσει του Νόμου 58(I)/2009 (Αρ. 4208, παρ. 2), που ψηφίστηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων,

«αναγνωρισμένο μουσείο» σημαίνει το «ιδιωτικό μουσείο» ή το «μουσείο αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης», στο οποίο χορηγείται πιστοποιητικό αναγνώρισης.

«ιδιωτικό μουσείο» έχει την έννοια που αποδίδεται από τον ορισμό του όρου «μουσείο» από τον παρόντα Νόμο και είτε αποτελεί ίδιο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου είτε ανήκει σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και λειτουργεί και διευθύνεται από αυτό στη βάση εσωτερικού κανονισμού διοίκησης και λειτουργίας του.

«μουσείο αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης» έχει την έννοια που αποδίδεται στον ορισμό του όρου «μουσείο» από τον παρόντα Νόμο, το οποίο δεν αποτελεί ίδιο νομικό πρόσωπο και το οποίο έχει συσταθεί με απόφαση Συμβουλίου αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης και λειτουργεί και διευθύνεται υπό την ευθύνη τέτοιου Συμβουλίου στη βάση εσωτερικού κανονισμού διοίκησης και λειτουργίας του.

«μουσείο» σημαίνει τον ανοιχτό προς το κοινό, μη κερδοσκοπικό οργανισμό που υπηρετεί την κοινωνία και την ανάπτυξή της, ο οποίος αποκτά, δέχεται, φυλάσσει και διατηρεί αντικείμενα ή συλλογές αντικειμένων που αποτελούν υλική μαρτυρία του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, τα οποία καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, συντηρεί, ερμηνεύει και εκθέτει προς το κοινό με σκοπό τη μελέτη, εκπαίδευση και ψυχαγωγία του.

Ο ορισμός του ICOM αναφέρεται στο μακρόχρονο και σταθερό χαρακτήρα των μουσείων που έχουν ως σκοπό τη διαφύλαξη των συλλογών για το μέλλον και τις επόμενες γενεές, περιγράφει τις κύριες λειτουργίες των μουσείων, καθώς και τους σκοπούς των οργανισμών σχετικά με τη μελέτη και εκπαίδευση του παραδοσιακού μουσείου με την ψυχαγωγία και τις νέες αντιλήψεις για το ρόλο των μουσείων σήμερα (Οικονόμου 2003: 16).

Το σημερινό σύγχρονο και ανεπτυγμένο μουσείο, τείνει να αποδεσμευτεί από τον κλασικό εκπαιδευτικό χαρακτήρα, υιοθετώντας την ιδέα ενός πολυμορφικού πολιτιστικού οργανισμού, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στο κοινωνικό σύνολο. Μέσα από τα έργα τέχνης και τις συλλογές που κατέχει, προσπαθεί να συνδυάζει την εκπαίδευση με την έρευνα και την ψυχαγωγία των πολιτών. Το τύπωμα έντυπων υλικών, βιβλίων και συλλεκτικών αντικειμένων προς πώληση, οι ιδιωτικές εκδόσεις του οργανισμού και τα τελικά αγαθά προς πώληση μέσω του εκδοτικού τομέα του, εντάσσονται σε αυτή τη διαδικασία ανανέωσης της επικοινωνίας του με το κοινό και τείνουν να διασφαλίσουν την ύπαρξή του στο παρόν και τη διαφύλαξή του στο μέλλον.

Τη σημερινή εποχή, όπου η πληροφορία αποτελεί σημαντικό προϊόν του πολιτισμού μας, η διάδοση και αξιολόγησή της, καθώς και η πρόσβαση σε αυτήν, συνιστούν κυρίαρχες αξίες (Μπούνια 2008: 21). Σε αυτό το πλαίσιο οι νέες τεχνολογίες της πληροφόρησης, η αλλαγή στον τρόπο διάδοσης της πληροφορίας και διάχυσης της γνώσης, καθώς και οι οικονομικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνθήκες οδήγησαν σε σημαντικές μεταβολές την εκδοτική βιομηχανία κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες (Μπούνια 2008: 21). Τα μουσεία ενεπλάκησαν ενεργά σε αυτό τον τομέα, αναλαμβάνοντας την πρωτοβουλία να ενισχύσουν την εκδοτική δραστηριότητα, δημιουργώντας ειδικό τμήμα εκδόσεων εντός των οργανισμών, αναφορικά με τις συλλογές τους, τις εκθέσεις τους και τις λοιπές τους δραστηριότητες.

Με τον όρο «έκδοση» νοείται η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του «εκδίδω», το σύνολο των εργασιών που απαιτούνται, ώστε ένα οποιουδήποτε είδους κείμενο να πάρει μορφή έντυπου και να δοθεί στη δημοσιότητα. Επίσης, νοείται το αποτέλεσμα της έκδοσης, το σύνολο των αντιτύπων ενός βιβλίου που προέρχονται από την ίδια στοιχειοθεσία, ενώ στον πληθυντικό θεωρείται ο εκδοτικός οίκος (Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, 2018: 429). Τα βιβλία και γενικότερα οι εκδόσεις εντάσσονται στη λίστα των πολιτιστικών αγαθών, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών. Τα μουσεία, αναλαμβάνοντας τη διαδικασία τύπωσης, προώθησης και πώλησης έντυπων υλικών

αγαθών (ο κατάλογος μπορεί να περιλαμβάνει βιβλία, καταλόγους, διαφημιστικά υλικά και άλλα προωθητικά συλλεκτικά αντικείμενα) ουσιαστικά νοούνται σαν εκδοτικοί οργανισμοί με πολιτιστικό περιεχόμενο, περιορισμένο και ειδικό κοινό και έμφαση στα θέματα του ενδιαφέροντός τους κάθε φορά.

2.2 Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

Στη δυτική Ευρώπη αλλά και στη Βόρεια Αμερική, η ποιοτική αναβάθμιση των μουσείων ξεκίνησε από τη δεκαετία του 1980 και ωρίμασε δημιουργικά μέσα στην επόμενη δεκαετία, κατά τη διάρκεια της οποίας τα μουσεία βρέθηκαν αντιμέτωπα με ριζικές αλλαγές, τόσο σε επίπεδο διαχείρισης, λειτουργίας και αξιολόγησης του έργου τους, όσο και υιοθέτησης νέων ιδεολογικών μοντέλων και θεσμικών αποστολών, προσδιορισμένων με γνώμονα το κοινωνικό τους κεφάλαιο (Πούλιος κ.ά. 2015: 76). Τα μουσεία, με τις εσωτερικές αλλαγές σε ποικίλα θέματα, έδωσαν έμφαση στην αλλαγή και την προσαρμογή στα σημερινά δεδομένα, ώστε να προσελκύσουν περισσότερους επισκέπτες στο παρόν και δυνητικούς μελλοντικούς πελάτες.

Στην ευρωπαϊκή κοινότητα, ο 21^{ος} αιώνας φέρνει τον πολιτισμό στο προσκήνιο του κοινοτικού ενδιαφέροντος, στοχεύοντας στο σεβασμό των εθνικών ταυτοτήτων και καλλιεργώντας μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα, βασιζόμενη σε μια αναγκαία κοινή αντίληψη για τον πολιτισμό (Τροβά 2010: 26). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στα μουσεία λειτουργούν εκδοτικά τμήματα, τα οποία προωθούν και προβάλλουν τα εκθέματα των ιδρυμάτων, ενώ υπάρχουν ειδικά πωλητήρια που εκθέτουν τα έργα τους στο ενδιαφερόμενο κοινό.

Το 1992 ιδρύθηκε το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Οργανισμών Μουσείων (NEMO- Network of European Museum Organisations) ως ανεξάρτητο δίκτυο εθνικών οργανισμών μουσείων, εκπροσωπώντας τη μουσειακή κοινότητα των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα μέλη του NEMO, αριθμούν πάνω από 30.000 μουσεία σε όλη την Ευρώπη, δημιουργούν το σχετικό δίκτυο πολιτιστικών οργανισμών, βοηθώντας στην ανάπτυξη και περαιτέρω διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους εντός Ευρώπης.

Το Δίκτυο προωθεί τις ευρωπαϊκές πολιτικές που βοηθούν τα μουσεία να εκπληρώνουν το ρόλο τους, υποστηρίζοντας τα συμμετέχοντα ευρωπαϊκά ιδρύματα στη δικτύωση και τη συνεργασία, τονίζοντας ότι τα μουσεία αποτελούν βασικούς συντελεστές για τη

διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ευρώπη (NEMO, 2018). Συγκεκριμένα, στην ιστοσελίδα του NEMO υπάρχει διαδικτυακή πρόσβαση στις εκδόσεις και σε άλλα έγγραφα σχετικά με τη μάθηση, μεταφέροντας τον επισκέπτη στη «Γωνία Ανάγνωσης – Reading Corner», όπου δίνεται τη δυνατότητα ενημέρωσης και αποθήκευσης πλήθους έντυπου υλικού.

Καλές πρακτικές και παραδείγματα μουσείων με εκδοτική υπόσταση ταυτοχρόνως, υπάρχουν στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ενδεικτικά:

- το Βρετανικό Μουσείο διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα αγορών, όπου ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί και να επιλέξει το προϊόν που τον ενδιαφέρει.

Το έντυπο υλικό διαχωρίζεται σε κατηγορίες, οι κατηγορίες χωρίζονται σε υποκατηγορίες, ενώ εμφανίζονται και τα πιο δημοφιλή ή τα πιο οικονομικά, προς διευκόλυνση των επισκεπτών (The British Museum, 2018). Σύμφωνα με το νόμο, για κάθε έντυπη έκδοση στο Ηνωμένο Βασίλειο, πρέπει να υπάρχει ένα αντίγραφο της έκδοσης στη Βρετανική Βιβλιοθήκη (British Library) και στις πέντε μεγαλύτερες βιβλιοθήκες που το ζητούν (British Library, 2018).

- το Science Museum διαθέτει ξεχωριστή διαδικτυακή ιστοσελίδα, όπου παρουσιάζονται ανά κατηγορία τα βιβλία που μπορεί κάποιος να παραγγείλει και να προμηθευτεί, ενώ προβάλλονται και τα «έξυπνα» προϊόντα προς πώληση σε ειδικές κατηγορίες και θέματα.

Το έντυπο υλικό είναι σε ειδική κατηγορία, ενώ κάθε νέα έκδοση προτείνεται αυτόματα διαδικτυακά ή προωθείται εντός του καταστήματος (Science Museum, 2018). Οι έντυπες εκδόσεις βασίζονται στις εκθέσεις που πραγματοποιεί το μουσείο, ενώ υπάρχει επίσημη ιστοσελίδα πωλήσεων των εκτυπώσεων που πραγματοποιεί το συγκεκριμένο μουσείο σε συνεργασία με άλλους πολιτιστικούς οργανισμούς της περιοχής (Science & Society, 2018).

- το Μουσείο του Λούβρου διαθέτει αρκετά βιβλιοπωλεία και καταστήματα με είδη δώρων, καθώς και διαδικτυακό κατάστημα, όπου προσφέρεται ένα ευρύ φάσμα οδηγών, βιβλίων και βιβλίων τέχνης, μαζί με αντικείμενα τέχνης, αντίγραφα και εμπορεύματα που σχετίζονται με προσωρινές εκθέσεις και γαλλικές εθνικές συλλογές.

Η μεγάλη ποικιλία του έντυπου υλικού παρουσιάζεται είτε χρονολογικά είτε κατά ενότητα, για να είναι ευδιάκριτα και προσιτά στον κατ' ιδίαν ή διαδικτυακό επισκέπτη. Ακόμη, στο πωλητήριο υπάρχουν περιοδικά σχετικά με το μουσείο σε χρονολογική σειρά, ενώ ο δυνητικός αγοραστής μπορεί να εντοπίσει και βιβλία σε προσφορά ή σε χαμηλότερη τιμή (Lounge, 2018). Στο ηλεκτρονικό πωλητήριο υπάρχει κατάλογος με τις εκδόσεις του μουσείου, ενώ οι εκτυπώσεις που αναλαμβάνει αφορούν τη διάδοση της γνώσης για τις συλλογές του που εκτείνεται σε οκτώ χιλιάδες χρόνια ιστορίας (Lounge, 2018).

- Το Μουσείο του Βατικανού διαθέτει πωλητήρια με καταλόγους, ειδικές εκδόσεις του μουσείου, δώρα, επιστημονικές δημοσιεύσεις, οδηγούς και προωθητικά συλλεκτικά κομμάτια, τόσο σε καταστήματα σε συγκεκριμένα σημεία εντός του οργανισμού όσο και διαδικτυακά. Υπάρχει επίσης κατάστημα με τα είδη προς πώληση στην πλατεία Αγίου Πέτρου.

Το έντυπο υλικό διατίθεται σε διάφορες γλώσσες, είναι κατηγοριοποιημένο σε θέματα και εκδόσεις, ενώ τα νέα προϊόντα προβάλλονται σε ειδικό σημείο είτε διαδικτυακά είτε εντός των καταστημάτων (Vatican Museum, 2018). Οι εκδόσεις αφορούν τις συλλογές του μουσείου, ενώ υπάρχει διαθέσιμος διαδικτυακός κατάλογος των εκδόσεων στο ηλεκτρονικό κατάστημα, για να ενημερώνονται οι επισκέπτες για τις παλιές και νεότερες έντυπες εκδόσεις του οργανισμού (Vatican Museum, 2018).

- Το Μουσείο Ακρόπολης διαθέτει πωλητήρια στα οποία διατίθενται στους επισκέπτες είδη που ολοκληρώνουν την εμπειρία της επίσκεψής τους στο μουσείο, όπως κοσμήματα, βιβλία και χαρτικά, πιστά αντίγραφα σημαντικών έργων των συλλογών του μουσείου, καθώς και παιχνίδια και κατασκευές για μικρά παιδιά.

Τα έντυπα αφορούν αρχαιολογικούς οδηγούς και λευκώματα, βιβλία για την αρχαία τέχνη, τη μυθολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία και την Ακρόπολη σε διάφορες γλώσσες επιλογής. Στα πωλητήρια εκτίθενται προϊόντα από τις μόνιμες συλλογές του μουσείου, αλλά και νέα προϊόντα και έντυπα από τις εκάστοτε περιοδικές εκθέσεις του οργανισμού (Μουσείο Ακρόπολης, 2018). Η εκδοτική δραστηριότητα του μουσείου στηρίζεται στις περιοδικές εκθέσεις που υλοποιεί κατά διαστήματα, εκδίδοντας αντίστοιχα συλλεκτικά προϊόντα και έντυπο υλικό.

Ανάλογα παραδείγματα υπάρχουν στα περισσότερα ευρωπαϊκά μουσεία, με καταστήματα να στηρίζουν, να προωθούν και να προάγουν το έργο των πολιτιστικών οργανισμών, με φυσική παρουσία στον χώρο, αλλά και διαδικτυακά. Οι έντυπες εκδόσεις των οργανισμών είναι κατάλληλα διαμορφωμένες ανάλογα με την ηλικία, το θέμα, την έρευνα και εκπαίδευση, την τέχνη και τις απαιτήσεις των επισκεπτών, για να προσελκύουν τον επισκέπτη και δυνητικό αγοραστή σε κάθε επίσκεψη δια ζώσης ή διαδικτυακή.

Σε έρευνα για την Πολιτιστική Συνεργασία στην Ευρώπη, καταγράφηκαν πέντε κύριες κατηγορίες πολιτιστικής δράσης, που αφορούν τον τομέα πολιτιστικής διαχείρισης και οι οποίες περιλαμβάνουν τις Εικαστικές Τέχνες, τις Παραστατικές Τέχνες, την Πολιτιστική Κληρονομιά, τη Μουσική και τις Τέχνες του Λόγου σχετικά με το βιβλίο και την ανάγνωση. Οι Τέχνες του Λόγου περιλαμβάνουν τη δημιουργία, την παραγωγή, προώθηση και μετάφραση λογοτεχνίας, μυθοπλασίας και μη μυθοπλασίας, δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διατήρηση των βιβλίων και την προώθηση της ανάγνωσης, καθώς και τις δραστηριότητες των βιβλιοθηκών (Καρποδίνη – Δημητριάδη 2013: 52).

Συχνά τα ιδιωτικά ιδρύματα, απαλλαγμένα από πολιτικούς περιορισμούς, διαφοροποιούν τις συλλογές τους σε σχέση με τα ιεραρχικά γεωγραφικά και χρονολογικά δημόσια μουσεία, προσφέρουν ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις, υποστηρίζουν τον τομέα των εκδόσεων και δίνουν ευκαιρίες σε νέους καλλιτέχνες και ομάδες (King & Clement 2010: 6). Στη διεθνή βιβλιογραφία, οι εκδοτικές δραστηριότητες εντός των μουσείων είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το έργο και την καθημερινή χρήση των μουσείων.

Στην Κύπρο, κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει ακόμη, καθώς τα περισσότερα μουσεία ασχολούνται αποκλειστικά με δραστηριότητες έκθεσης, προβολής και εκπαίδευσης, αφήνοντας το τύπωμα και το προϊόν που μένει στο τέλος και υποδηλώνει την ύπαρξη κάποιου πολιτιστικού έργου, σε δεύτερη μοίρα δυστυχώς. Οι περιπτώσεις έρευνας του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας και της «Λεβέντειος Πινακοθήκη», παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς είναι από τα λιγοστά ιδρύματα της Κύπρου που ασχολούνται με το τύπωμα και την έκδοση έντυπου υλικού, με τον δικό του τρόπο το καθένα.

2.3 Θεσμικό Πλαίσιο Κύπρου

Σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η ιστορία των μουσείων στην Κύπρο, αρχίζει μόλις στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, όπου εκδηλώνεται ενδιαφέρον για τη διάσωση αρχαιοτήτων στη διάρκεια της βρετανικής κυριαρχίας στο νησί (Δημητρίου-Βιολάρη 2008: 37). Η ανάπτυξη των κυπριακών μουσείων διακρίνεται σε τρεις κύριες φάσεις χρονικά, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε κάθε φάση (Μπούνια & Γκαζή 2012: 73). Η πρώτη εκτείνεται από το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα μέχρι το 1955, η δεύτερη αναφέρεται στην περίοδο μεταξύ 1955 και 1974 και η τρίτη στην περίοδο μετά το 1974, με κάθε μια από τις περιόδους να έχει τον δικό της χαρακτήρα, ο οποίος ορίζεται από τα ιστορικά γεγονότα της εποχής, αλλά και από τις πολιτιστικές ανησυχίες και επιρροές που δέχονταν η Κύπρος σε κάθε διάστημα (Μπούνια & Γκαζή 2012: 73).

Στην Κυπριακή επικράτεια, το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχει την ευθύνη και τη διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων υπάγεται στο Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ιδρύθηκε το 1935 και μετά το πλήγμα του 1974, βοηθά στην ανάκαμψη της οικονομίας της χώρας και την προσέλκυση τουριστικού ρεύματος. Το ίδιο έτος ψηφίζεται και ο «Περί Αρχαιοτήτων Νόμος», ο οποίος εκσυγχρονίζεται με την ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960 και στοχεύει στην προστασία των κυπριακών αρχαιοτήτων, ενώ με κάποιες προσθήκες και τροποποιήσεις ισχύει έως σήμερα (Δημητρίου-Βιολάρη 2008: 39).

Οι κυριότερες αρμοδιότητές του Τμήματος Αρχαιοτήτων περιλαμβάνουν:

- Τη διεξαγωγή συστηματικών και σωστικών ανασκαφών, καθώς και αρχαιολογικών χώρων
- Την οργάνωση, λειτουργία και ίδρυση αρχαιολογικών μουσείων
- Τη συντήρηση, αναστήλωση, προστασία και προβολή των αρχαιολογικών μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Οι σκοποί του Τμήματος Αρχαιοτήτων περιλαμβάνουν επίσης τη χρήση των μνημείων και μουσείων για εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς σκοπούς και την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού. Προς επίτευξη των παραπάνω διοργανώνονται συνέδρια, διαλέξεις και εκθέσεις, τόσο στην Κύπρο, όσο και στο εξωτερικό. Μια άλλη δραστηριότητα του Τμήματος Αρχαιοτήτων είναι και η συμβολή του στην ίδρυση

ιδιωτικών/θεματικών μουσείων, όπου διαδραματίζει συμβουλευτικό ρόλο, μέσω των εξειδικευμένων γνώσεων του προσωπικού του (Τμήμα Αρχαιοτήτων 2018).

Αναφορικά με τα μουσεία και τις εκδοτικές τους δραστηριότητες, δεν προβλέπονται συγκεκριμένες ρυθμίσεις σε κάποιο νομοσχέδιο, ούτε υπάρχει πρόβλεψη για τις εκδοτικές τους δραστηριότητες εντός του οργανισμού. Τα σύγχρονα μουσεία στην Κύπρο, ελλείψει σύγχρονης νομοθεσίας σχετικά με το περιεχόμενο, τις διαδικασίες και το εκδοτικό τους κομμάτι, ακολουθούν την πεπατημένη «Περί Αρχαιοτήτων Νόμου», παραμένοντας προσκολλημένα στον παραδοσιακό τους ρόλο, δηλαδή στη διαφύλαξη, τη συντήρηση και την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, εμποδίζοντας την εξέλιξη τους στην κοινωνία (Δημητρίου-Βιολάρη 2008: 151). Η εκδοτική διαδικασία των μουσείων, η στρατηγική, η εφαρμογή και οι επιλογές έκδοσης, εξαρτώνται από τη διεύθυνση του οργανισμού, καθώς αποτελούν δευτερεύων κλάδο στη διαχείριση του εκάστοτε πολιτιστικού οργανισμού. Ανάλογα με τη θέληση και τις πολιτιστικές γνώσεις της διεύθυνσης του οργανισμού, υλοποιούνται εκδοτικές δραστηριότητες εντός του ιδρύματος. Κρίνεται αναγκαίο να εκσυγχρονιστεί η μουσειακή πολιτική, να αναθεωρηθεί η υφιστάμενη νομοθεσία και να τεθεί ο εκδοτικός τομέας στη θέση που του αναλογεί, έχοντας ίση μεταχείριση με τις αντίστοιχες εκδηλώσεις και εκθέσεις των μουσείων, βάσει των ευρωπαϊκών καλών πρακτικών αντίστοιχων πολιτιστικών οργανισμών.

Κεφάλαιο 3

Μεθοδολογία της Έρευνας

3.1 Είδος Έρευνας

Τα μουσεία χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα εξαιτίας της ποικιλίας επισκεπτών, μελών, δωρητών και άλλων εμπλεκόμενων, καθώς και των διαφορετικών αναγκών καθενός από αυτούς (Kolter κ.ά. 2008: 25). Οι δυνατότητες των νέων μέσων παρουσίασης και της σύγχρονης τεχνολογίας των πολιτιστικών οργανισμών, καθώς και η προσφορά υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, προβάλλουν επιτακτικά την ανάγκη προσεκτικής εξέτασης των υπηρεσιών που προσφέρουν, του τρόπου λειτουργίας τους και τη μελέτη του κοινού τους (Οικονόμου 2003: 7). Οι περισσότερες μελέτες που υπάρχουν σήμερα ασχολούνται με την αξιολόγηση και τη στάση των επισκεπτών στα μουσεία και τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την πολιτιστική διάσταση του οργανισμού. Στα περισσότερα μουσεία υπάρχει έντυπο ερωτηματολόγιο, όπου οι επισκέπτες μπορούν να αξιολογήσουν την επίσκεψή τους και την παρουσία τους στο χώρο, να κρίνουν θετικά ή αρνητικά τον οργανισμό, καθώς επίσης και να προτείνουν αλλαγές ή να σχολιάσουν γενικά την εμπειρία τους στο χώρο.

Καθώς πολλές έρευνες ασχολούνται με την ικανοποίηση των επισκεπτών, το κομμάτι των υπεύθυνων των εκδοτικών δραστηριοτήτων δεν έχει ερευνηθεί σε βάθος, ώστε να παρουσιαστεί η πλευρά των εργαζομένων που ασχολούνται εσωτερικά με τα θέματα της διαχείρισης και ολοκλήρωσης εκτυπώσεων και εκδόσεων προωθητικών αγαθών στους πολιτιστικούς οργανισμούς.

Η έρευνα γύρω από πολιτιστικά θέματα συνήθως διακρίνεται σε δύο κατηγορίες, αναφέρει η Varbanova (2013: 166), την ποιοτική και την ποσοτική, σε σχέση με τη συλλογή των σχετικών δεδομένων. Οι ποιοτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται για μια βαθύτερη διερεύνηση ανατροφοδότησης, σχολίων και απόψεων από ένα μικρό αριθμό ερωτηθέντων (Varbanova 2013: 166). Στην παρούσα εργασία, επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθούν εργαλεία ποιοτικής έρευνας.

Συγκεκριμένα, η χρήση της ημιδομημένης συνέντευξης βασίζεται σε μια οντολογική προσέγγιση για το τι συνιστά τον κοινωνικό κόσμο. Οι εμπειρίες, οι απόψεις και οι διαδράσεις των επιλεγμένων πληροφορητών θεωρούνται σημαντικά στοιχεία της κοινωνικής πραγματικότητας (Ίσαρη & Πουρκός 2015: 96).

Οι συνεντεύξεις και οι απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο από τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, αποτελούν σημαντικό κομμάτι ενημέρωσης και γνώσης στον εκδοτικό πολιτιστικό κόσμο, καθώς μέσα από τις εμπειρίες τους και τη θέση την οποία κατέχουν, γνωρίζουν τη διαδικασία τυπώματος και τελικής ολοκλήρωσης του έντυπου υλικού.

Η ποιοτική συνέντευξη προϋποθέτει μια επιστημολογική θέση, η οποία αναγνωρίζει ότι η γνώση σχετικά με αυτές τις οντολογικές διαστάσεις μπορεί να παραχθεί αν ο ερευνητής εμπλακεί σε μια διαδραστική σχέση με τους υπεύθυνους, τους ακούσει και τους δώσει την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους, καθώς και να αφηγηθούν τις εμπειρίες τους (Ίσαρη & Πουρκός 2015: 96). Μέσω των ημιδομημένων συνεντεύξεων, οι υπεύθυνοι των εκδοτικών δραστηριοτήτων των οργανισμών είχαν την ευκαιρία να αναφερθούν σε θέματα που τους απασχολούν, να θέσουν τους προβληματισμούς τους για το παρόν και την μελλοντική τους υπόσταση στο χώρο των εκδόσεων, καθώς επίσης να αναφέρουν και προσωπικές εμπειρίες από την παρουσία τους στο συγκεκριμένο πόστο εργασίας, μιλώντας παράλληλα και για το (βέλτιστο) μέλλον της διαδικασίας στην οποία εμπλέκονται.

Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στην άμεση επικοινωνία με τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων. Βάσει των ερωτήσεων (Παράρτημα Α), ύστερα από επικοινωνία και συνεννόηση, με το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, κατέστη εφικτή μια δια ζώσης συνάντηση με τον επικεφαλής του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού, σκοπεύοντας να απαντηθούν συγκεκριμένα ερωτήματα που σχετίζονται με την φύση της εκδοτικής δραστηριότητας στο χώρο των μουσείων και του πολιτισμού.

Με τη «Λεβέντειος Πινακοθήκη», καθώς δεν ήταν δυνατή μια κατ' ιδίαν επικοινωνία λόγω έλλειψης χρόνου, στάλθηκαν οι ερωτήσεις (Παράρτημα Α) διαδικτυακά, απαντήθηκαν από τον αρμόδιο του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού και υπήρξε επικοινωνία για απορίες ή περαιτέρω ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων, απαντήθηκαν από τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, στοχεύοντας να καλύψουν ζητήματα σχετικά με την φύση της εκδοτικής δραστηριότητας, του τρόπου λήψης συγκεκριμένων αποφάσεων, καθώς και

ουσιαστικών θεμάτων, βάσει επιλογής εκτυπώσεων, πωλήσεων και εσωτερικών διαδικασιών των οργανισμών.

3.2 Σχεδιασμός και Υλοποίηση της Έρευνας

Σύμφωνα με τους Cohen, Manion & Morrison (2008: 458), υπάρχουν τέσσερις βασικοί τύποι συνέντευξης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ειδικά ερευνητικά εργαλεία, η δομημένη συνέντευξη, η μη δομημένη συνέντευξη, η μη κατευθυνόμενη συνέντευξη και η εστιασμένη συνέντευξη. Το είδος της συνέντευξης εξαρτάται από τον τύπο της επικοινωνίας, από το είδος της έρευνας και από το βαθμό ελευθερίας που έχει ο ερωτώμενος στις απαντήσεις του, ενώ η μορφή της συνέντευξης διακρίνεται σε δομημένη και σε μη δομημένη (Ψαρρού & Ζαφειρόπουλος 2004: 145). Ο τρόπος που επιλέχθηκε στην παρούσα εργασία, ήταν η δομημένη μορφή, με ερωτήσεις σε μια σειρά, αριθμό και περιεχόμενο καθορισμένα από το έντυπο της συνέντευξης με συνεχή καταγραφή. Η άμεση επικοινωνία, με σκοπό τη λήψη συνέντευξης από τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, κατέληξε σε συνδυασμό δομημένης και μη δομημένης συνέντευξης.

Αναφορικά με το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, η συνέντευξη αρχικά ξεκίνησε στηριζόμενη στις καταγεγραμμένες ερωτήσεις, στη συνέχεια όμως ακολούθησε ελεύθερη συζήτηση, επισημαίνοντας θέματα που αφορούν άμεσα τα μουσεία και την εκδοτική τους δραστηριότητα. Στην ελεύθερη συνέντευξη το θέμα είναι καθορισμένο και ο ερωτώμενος εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του, ενώ προκύπτει το πρόβλημα της κωδικοποίησης των απαντήσεων (Ψαρρού & Ζαφειρόπουλος 2004: 145). Σχετικά με τη «Λεβέντειος Πινακοθήκη», οι ερωτήσεις στάλθηκαν διαδικτυακά και απαντήθηκαν από την υπεύθυνη Διοικητική Λειτουργό, ακολουθώντας την καταγεγραμμένη σειρά και δομή του ερωτηματολογίου (Παράρτημα Α).

Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν στην συνέντευξη είχαν μορφή ανοιχτών ερωτήσεων, επιτρέποντας στον υπεύθυνο του εκδοτικού τομέα να αναπτύξει ελεύθερα την απάντησή του χωρίς προκαθορισμούς. Το είδος των ανοιχτών ερωτήσεων χρησιμοποιείται κυρίως στις μη δομημένες και στις ημιδομημένες ποιοτικές συνεντεύξεις, όπου η διατύπωση των ερωτήσεων είναι τέτοιας μορφής ώστε να προκαλεί όσο το δυνατόν πιο εκτεταμένες και λεπτομερείς αφηγήσεις από τις δύο

πλευρές της ερευνητικής διαδικασίας, ώστε να προκύπτουν στο τέλος ποιοτικά δεδομένα πλούσια σε ερμηνείες και νοηματοδοτήσεις (Ιωσηφίδης 2017: 77). Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν υποθετικές ερωτήσεις, στοχεύοντας στη συλλογή πληροφοριών για τη μελλοντική προοπτική και τους στόχους στο εκδοτικό κομμάτι των μουσείων. Οι υποθετικές ερωτήσεις στοχεύουν στη συλλογή δεδομένων για υποθετικές καταστάσεις ή για καταστάσεις και φαινόμενα που μπορεί να λάβουν χώρα στο μέλλον (Ιωσηφίδης 2017: 77).

Η επικοινωνία με τους πολιτιστικούς οργανισμούς που αναλύονται στην παρούσα εργασία, ξεκίνησε με τον ίδιο τρόπο, τόσο στο NiMAC, όσο και στη ΛΠ. Πρώτο βήμα αποτέλεσε η επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος με τους οργανισμούς, ώστε να καταστεί εφικτή μια πρώτη επικοινωνία, να επιτευχθεί μια δια ζώσης συνάντηση και να καταλήξει στο επιθυμητό αποτέλεσμα, ήτοι τη λήψη μιας συνέντευξης (προσωπικής και διαδικτυακής) από τους υπεύθυνους των εκδοτικών τμημάτων των οργανισμών. Τα μηνύματα εστάλησαν την ίδια χρονική περίοδο (συγκεκριμένα αρχές Φεβρουαρίου 2018), ώστε να υπάρχει αρκετός χρόνος από την μεριά των οργανισμών, να ανταποκριθούν και να διαθέσουν λίγο χρόνο για τη συνέντευξη, μέσα στο φορτωμένο τους πρόγραμμα και στις καθημερινές τους υποχρεώσεις.

Δεύτερο βήμα αποτέλεσε η σύνταξη και καταγραφή των στοχευμένων ερωτήσεων μέσω των οποίων πάρθηκε η συνέντευξη. Ο σχεδιασμός και η διατύπωση των ερωτήσεων είναι ίσως το πιο σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία ερευνητικών εγχειρημάτων που βασίζονται σε συνεντεύξεις, είτε αυτές είναι δομημένες είτε όχι (Ιωσηφίδης 2017: 76). Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε εξοικονόμηση πολύτιμου χρόνου, ώστε να υπάρχει άμεση ανταπόκριση του συνεντευκτή με τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων, στη θετική ανταπόκρισή τους για συνέντευξη ή επικοινωνία.

Στο τρίτο βήμα της επικοινωνίας, υπήρξε ο διαχωρισμός των δυο μουσείων και η ξεχωριστή συνεννόηση με τον κάθε οργανισμό για να επιτευχθεί μια συνάντηση με τους αρμόδιους. Με το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας η ανταπόκριση ήταν άμεση, με θετικό αποτέλεσμα και απευθείας συνάντηση για συνομιλία και απάντηση στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (Παράρτημα Α).

Με τη «Λεβέντειος Πινακοθήκη», η επικοινωνία δεν κατέστη άμεσα εφικτή, καθώς λόγω φόρτου εργασίας, υπήρξαν δυσκολίες στην επικοινωνία και την απάντηση των

στοχευμένων ερωτήσεων. Η περίοδος συγγραφής της παρούσας μελέτης, συνέπεσε με παράλληλη έναρξη περιοδικής έκθεσης του οργανισμού, με αποτέλεσμα τα στελέχη που ασχολούνται με τις εκδοτικές δραστηριότητες της Πινακοθήκης να είναι απασχολημένα με εσωτερικά θέματα, χωρίς ελεύθερο χρόνο για κατ' ιδίαν συνεντεύξεις (βάσει τηλεφωνικής ενημέρωσης). Παρόλα αυτά, στάλθηκαν οι ερωτήσεις διαδικτυακά, υπήρξε τηλεφωνική επικοινωνία και ενημέρωση από την υπεύθυνη Λειτουργό και επιτεύχθηκε μια μέση λύση, αξιοποιώντας την τεχνολογία και τις διαδικτυακές δυνατότητες. Οι ερωτήσεις απαντήθηκαν και στάλθηκαν πίσω διαδικτυακά, ώστε να αξιοποιηθούν στο στάδιο της ανάλυσης, που αφορά την απόδοση νοήματος στα εμπειρικά ποιοτικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν μέσω της συνέντευξης (Ιωσηφίδης 2008: 123).

Τέταρτο βήμα για το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών, αποτέλεσε η δια ζώσης επικοινωνία σε συγκεκριμένη ώρα και τοποθεσία, για να απαντηθούν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Η διεξαγωγή της συνέντευξης, είναι το στάδιο άμεσης αλληλεπίδρασης του ερευνητή και του ερωτώμενου, όπου προϋποθέτει την ανάπτυξη ενός κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο προσώπων, ώστε τα δεδομένα που θα προκύψουν να είναι πλούσια, λεπτομερή, να αποδίδουν ολιστικά το φαινόμενο της έρευνας και να ικανοποιούν το γενικότερο ερευνητικό σχεδιασμό (Ιωσηφίδης 2017: 83). Η όλη διαδικασία κατέστη ευχάριστη και πρόσφορη, χωρίς ίχνος κωλύματος, με αποτέλεσμα η συνάντηση να ολοκληρωθεί με επιτυχία, καταφέροντας να απαντηθούν οι ερωτήσεις του αρχικού ερωτηματολογίου, προσθέτοντας παράλληλα και επιπλέον ερωτήσεις, βάσει ελεύθερης συζήτησης και επικοινωνίας, με τελικό αποτέλεσμα τη δημιουργία του Παραρτήματος Α.

Στο αντίστοιχο σημείο, η επικοινωνία με τη «Λεβέντειος Πινακοθήκη», υπήρξε σε διαδικτυακή μορφή, οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις, καθώς και η συνεννόηση έγιναν τηλεφωνικά και διαδικτυακά, χωρίς άμεση επικοινωνία. Ο ψηφιακός σημερινός χώρος, κατέστησε τον κόσμο μικρότερο και πιο προσβάσιμο, αναβάθμισε το κοινό και το θέαμα, ενώ έκανε τους ανθρώπους κοινωνούς μιας παγκόσμιας πολιτιστικής παρακαταθήκης (Μπαντιμαρούδης 2011: 122). Επομένως, αξιοποιήθηκε η χρήση του διαδικτύου, στην επικοινωνία και την «άμεση» διαδικτυακή συνέντευξη.

Το τελευταίο βήμα στην παρούσα φάση, αποτέλεσε η συγκέντρωση των ερωτήσεων και η σύντομη περιληπτική σύνοψη, με σκοπό την καταγραφή των απαραίτητων δεδομένων, ώστε να χρησιμοποιηθούν στην συγγραφή της μελέτης. Όπως αναφέρει ο

Ιωσηφίδης (2017: 79), ο λεπτομερής, συνεκτικός και προσεκτικός σχεδιασμός της έρευνας με συνεντεύξεις είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία κάθε ερευνητικού εγχειρήματος που βασίζεται σε αυτήν τη μεθοδολογία ή που την περιλαμβάνει σε ένα σημαντικό βαθμό.

Ενδιαφέρουσα συνέχεια της έρευνας θα αποτελούσε η μελέτη της εκδοτικής δραστηριότητας επιπλέον πολιτιστικών οργανισμών στην Κύπρο, για παράδειγμα η μελέτη οργανισμών σε διαφορετικές πόλεις ή περιοχές, παρουσιάζοντας τις απόψεις των αρμόδιων των εκδοτικών τμημάτων βάσει της εμπειρίας τους στην κάθε πόλη με διαφορετικό κοινό και ενδιαφέροντα, καθώς και η στενότερη σύγκρισή τους με άλλες ευρωπαϊκές χώρες ή μικρά κράτη σε έκταση όπως η Κύπρος. Για παράδειγμα, ενδιαφέρουσα περίπτωση μελλοντικά μπορεί να αποτελέσει η σύγκριση πολιτιστικών οργανισμών της Κύπρου και της Μάλτας, εφόσον πρόκειται για μικρά σε έκταση νησιά της Μεσογείου, με κοινές πορείες και χρονικές αλληλεπιδράσεις.

Κεφάλαιο 4

Ανάλυση Δεδομένων

4.1 Ανάλυση Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας

Παρακάτω παρουσιάζονται το ιστορικό του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας, η εκδοτική του δραστηριότητα, καθώς και η παρούσα κατάσταση, τα προβλήματα και τα δυναμικά στοιχεία του οργανισμού, βάσει της συνέντευξης και των δεδομένων που παρουσιάζονται αναλυτικά στα Παραρτήματα της παρούσας μελέτης.

4.1.1 Ιστορικό Οργανισμού

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας (Συνεργασία Ίδρυμα Πιερίδη), γνωστό ως NiMAC, στεγάζεται στο ανακαινισμένο κτήριο της Παλιάς Ηλεκτρικής, το οποίο βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της Λευκωσίας. Το NiMAC εγκαινιάστηκε στις 14 Ιανουαρίου 1994 και είναι το παλαιότερο και μεγαλύτερο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης της Κύπρου. Κατά τη διάρκεια των είκοσι και πλέον χρόνων λειτουργίας του, το Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας διοργάνωσε και παρουσίασε περισσότερες από ογδόντα εκθέσεις μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης με συμμετοχή γνωστών καλλιτεχνών από την Κύπρο και το εξωτερικό. Πολλές από αυτές τις εκθέσεις οργανώθηκαν σε συνεργασία με μουσεία, κέντρα τεχνών και πολιτιστικά ιδρύματα ευρωπαϊκών και άλλων χωρών (NiMAC, 2018).

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας τελεί υπό την επίβλεψη του Δήμου Λευκωσίας, τον προϋπολογισμό και τα έξοδα λειτουργίας του τα αναλαμβάνει ο Δήμος, ενώ οι εκθέσεις και η εκδοτική του δραστηριότητα λειτουργούν, είτε με προσφορές και κονδύλια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, είτε με ιδιωτικές χορηγίες και δωρεές.

Όπως αναφέρεται στο Νόμο 58(I)/2009 (Αρ. 4208, παρ. 10):

Αναγνωρισμένο μουσείο δύναται να τυγχάνει, βάσει ειδικού σχεδίου που καταρτίζεται από την Επιτροπή και το οποίο εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο κατόπιν σχετικής πρότασης του Υπουργού, κρατικής χορηγίας με σκοπό

την προώθηση συγκεκριμένων αναπτυξιακών δραστηριοτήτων, έργων και προγραμμάτων για την περαιτέρω βελτίωση και ενίσχυση της λειτουργίας του. Το ακριβές ύψος της χορηγίας αυτής αποφασίζεται από τον Υπουργό, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής:

Νοείται ότι η βάση ειδικού σχεδίου παραχώρηση κρατικής χορηγίας προς αναγνωρισμένα μουσεία περιλαμβάνεται στον εκάστοτε ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό, σε ειδικά κονδύλια για την εφαρμογή του σχεδίου και ψηφίζεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Ένα μουσείο χαρακτηρίζεται κυρίως από το είδος των αντικειμένων που συλλέγει ή κατέχει και εκθέτει. Μια πιο «παραδοσιακή» διάκριση των μουσείων είναι αυτή μεταξύ των μουσείων τέχνης και όλων των υπόλοιπων μουσείων, όπου ως τέχνη λογίζονται «τα μοναδικά, εξαιρετικά, ασυνήθιστα αντικείμενα που παράγονται από ταλαντούχους ανθρώπους» (Μπούνια 2015: 24). Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, φιλοξενεί και εκθέτει υλικά αντικείμενα και δημιουργήματα καλλιτεχνών που σχετίζονται με την ιστορία της Κύπρου και τις ανησυχίες των δημιουργών. Αντίστοιχα, οι κατάλογοι που τυπώνει και εκδίδει, αναφερόμενοι στις εκθέσεις των δημιουργημάτων και των καλλιτεχνών, φέρουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα σχετικά με την καθημερινότητα, τις ανησυχίες και τις μελλοντικές εξελίξεις του τόπου σε διάφορους τομείς.

4.1.2 Εκδοτική Δραστηριότητα Οργανισμού

Η εκδοτική δραστηριότητα του NiMAC αφορά τους καταλόγους που τυπώνει βάσει των εκθέσεων που υλοποιεί. Δεν ασχολείται με το τύπωμα βιβλίων ή καταλόγων ανεξάρτητων από τις δραστηριότητες που υλοποιεί σε συγκεκριμένες περιόδους. Η πρώτη έκθεση του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας υλοποιήθηκε το 1994, οπότε εκτυπώθηκε και ο πρώτος κατάλογος του οργανισμού, σχετικός με το θέμα της έκθεσης. Ο πιο πρόσφατος κατάλογος τυπώθηκε το 2012, περιλαμβάνει έργα που παρουσιάστηκαν στην έκθεση «Terra Mediterranea – In Crisis» και κείμενα των Γιάννη Τουμάζη, Ρε Αφροδίτη, Αντώνη Χατζηκυριάκου και Ανδρέα Βραχίμη, αποτελείται από 203 σελίδες, σε ελληνικά και αγγλικά, ενώ η τιμή του κοστολογείται 25€.

Η διαδικασία του τυπώματος ανατίθεται σε εξωτερικό συνεργάτη – τυπογραφείο, ύστερα από κατάθεση προσφορών, ενώ ο αριθμός των αντιτύπων είναι εξ αρχής

καθορισμένος (συνήθως 1000 κομμάτια σε κάθε κατάλογο), λόγω έλλειψης χρηματοδότησης.

Ο οργανισμός διαθέτει ιστοσελίδα, όπου παρουσιάζονται οι εκδόσεις του χρονολογικά, παρέχοντας τη δυνατότητα ενημέρωσης για μια συνοπτική περιγραφή του καταλόγου-βιβλίου, του τίτλου και των στοιχείων του καλλιτέχνη, τον αριθμό σελίδων, τη χρονολογία έκδοσης, τη γλώσσα και την τιμή πώλησης του προϊόντος. Όλα τα βιβλία είναι καταλογραφημένα και διαθέτουν Διεθνή Πρότυπο Αριθμό Βιβλίου ISBN (International Standard Book Number), ενώ εκτελούν και διαδικτυακές παραγγελίες και αποστολές.

Στο παρελθόν, το NiMAC διατηρούσε κατάσταση στην πόλη της Λευκωσίας, με προωθητικά συλλεκτικά προϊόντα σχετικά με τις εκθέσεις που υλοποιούσε, λόγω έλλειψης χρηματοδότησης και γενικότερου ενδιαφέροντος όμως πλέον δεν λειτουργεί. Εξαιτίας έλλειψης αυτονομίας και τεχνογνωσίας, ακολουθώντας την κρατική πολιτική τόσο στον τρόπο λήψης αποφάσεων, όσο και στις χρονοβόρες γραφειοκρατικές δημοσιοϋπαλληλικές διαδικασίες (Δημητρίου-Βιολάρη 2008: 152), το κατάστημα δεν παρουσίαζε σημαντικές πωλήσεις, οπότε αποφασίστηκε ότι αποτελούσε έξοδο χωρίς να επιφέρει κέρδη, υπολειπόμενος.

Τα προηγούμενα χρόνια, το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας τύπωνε διάφορα προωθητικά φυλλάδια, προσκλήσεις και αφίσες για εκθέσεις και εκδηλώσεις του, καθώς επίσης και καταλόγους με το θέμα των εκάστοτε εκθέσεων. Πλέον τυπώνει μόνο τους καταλόγους και φυλλάδια μικρού μεγέθους (30X40cm) για προσωπική χρήση στο χώρο και την είσοδο της έκθεσης, αφού όλα είναι ηλεκτρονικά και πλέον οι προσκλήσεις αποστέλλονται διαδικτυακά στους καλεσμένους.

Κατά διαστήματα, υπήρξαν συνεργασίες με καλλιτέχνες των δυο κοινοτήτων του νησιού, σχετικά με εκθέσεις και παρουσιάσεις έργων ελληνοκύπριων και τουρκοκύπριων καλλιτεχνών, με αντίστοιχους τρίγλωσσους καταλόγους (ελληνικά, τουρκικά, αγγλικά). Λόγω διάφορων διαδικαστικών δυσκολιών όμως, οι περισσότερες πλέον συνεργασίες είναι με φορείς του εξωτερικού και οι αντίστοιχοι κατάλογοι παρουσιάζονται σε ελληνικά και αγγλικά. Τα κυπριακά μουσεία έχουν επωμιστεί το δύσκολο έργο να πουν μια ιστορία από δυο διαφορετικές οπτικές, θέτοντας ως διπλό στόχο τη βοήθεια στη σύνθεση ταυτοτήτων εντός των δυο κοινοτήτων και προβολής αυτών στους άλλους, επισκέπτες και τουρίστες (Μπούνια & Γκαζή 2012: 93).

4.1.3 Παρούσα κατάσταση και προβλήματα

Η εκδοτική παρουσία του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας, στην παρούσα φάση είναι κάπως εξασθενημένη. Ο τελευταίος κατάλογος που κυκλοφορεί εκδόθηκε το 2012, δεν υπάρχει πιο πρόσφατη έκδοση, καθώς πλέον όλα γίνονται διαδικτυακά και δεν υπάρχουν βελτιώσεις ή αλλαγές στην εκδοτική διαδικασία του οργανισμού.

Η επίσημη ιστοσελίδα του οργανισμού ενημερώνεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σχετικά με τις εκδηλώσεις και τις εκθέσεις που φιλοξενεί το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας. Επίσης ο οργανισμός διαθέτει παρουσία και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, οπότε υπάρχει διαρκής ενημέρωση για τους ενδιαφερόμενους, αναφορικά με τις δραστηριότητες, τη διαφήμιση των εκθέσεων και την προώθηση των καταλόγων του. Οι εκδόσεις του οργανισμού είναι αναρτημένες κατά χρονολογική σειρά στην ιστοσελίδα του (Παράρτημα Γ), αναφέροντας το έργο, την ημερομηνία έκδοσης και τους συγγραφείς ή τους επιμελητές, τον αριθμό σελίδων και την τιμή πώλησης, καθώς και ένα κείμενο με μια σύντομη περιγραφή του καταλόγου που διατίθεται προς πώληση. Ελάχιστοι κατάλογοι είναι εξαντλημένοι, παρόλα αυτά δεν δόθηκε η κατάλληλη σημασία για τυχόν επανεκτύπωση, λόγω έλλειψης χρηματοδότησης και γενικότερου ενδιαφέροντος.

Η επικρατούσα δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία, ουσιαστικά εμποδίζει τους ανθρώπους του μουσείου να μετατρέψουν τους οργανισμούς σε χώρους εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας (Δημητρίου-Βιολάρη 2008: 152). Σημαντικό παράγοντα αποτελεί και το γεγονός ύπαρξης των ίδιων υπαλλήλων στις παρούσες θέσεις για αρκετά συναπτά έτη. Η ανανέωση και ενίσχυση του ήδη υπάρχοντος προσωπικού θα βοηθούσε την παρούσα κατάσταση και θα έδινε ώθηση και ιδέες από νέους ανθρώπους καταρτισμένους στον χώρο του πολιτισμού και των εκδόσεων (Παράρτημα Β).

Τη διαδικασία εκτύπωσης ενός καταλόγου, επιμελείται ουσιαστικά η υπεύθυνη και η μικρή ομάδα του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού. Τα κείμενα, η σχεδίαση και παρουσίαση ενός καταλόγου είναι εσωτερική δουλειά, ενώ η ομάδα διαθέτει εξωτερικούς συνεργάτες για φωτογραφήσεις, σελιδοποιήσεις και εκτυπώσεις. Λόγω ελάχιστων κονδυλίων για τις εκδηλώσεις και κινήσεις του οργανισμού, το NiMAC περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα σχετικά με την διαδικασία της εκτύπωσης και προώθησης των καταλόγων του, ήτοι τους προγραμματισμένους καταλόγους κάθε έκθεσης, χωρίς να του δίνεται η δυνατότητα νέας δημιουργίας ή πρωτότυπης εκτύπωσης άλλου έντυπου υλικού.

4.1.4 Διάθεση Εκδόσεων NiMAC

Καθώς ο οργανισμός υπηρετεί την αποστολή του είναι αναγκαίο να εξελίσσεται και να μεταβάλλεται, εφόσον οι διαφορετικές κατηγορίες κοινού που υπηρετεί, εξελίσσονται και μεταβάλλονται μέσα στον χρόνο (Μπαντιμαρούδης 2011: 89). Στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, το κοινό απαρτίζεται από άτομα ηλικίας 35-50 ετών, που έχουν γνώση και άποψη του αντικειμένου, αποτελώντας το ενδιαφερόμενο αγοραστικό κοινό των καταλόγων. Οι διαδικτυακές παραγγελίες είναι ελάχιστες. Γενικά το διαδίκτυο βοηθάει ελάχιστα ή σχεδόν καθόλου στις διαδικτυακές παραγγελίες, είτε γιατί η ιστοσελίδα δεν είναι εύκολα κατανοητή και προσβάσιμη, είτε γιατί οι εργαζόμενοι δεν δίνουν ιδιαίτερη βάση στην προώθηση και σωστή διαφήμιση των καταλόγων του οργανισμού διαδικτυακά.

Στην ιστοσελίδα του NiMAC δεν υπάρχει εφαρμογή ηλεκτρονικού καταστήματος αγορών. Ο επισκέπτης δεν μπορεί να παραγγείλει διαδικτυακά, μόνο να ενημερωθεί για τους καταλόγους του οργανισμού, ενώ για τυχόν διαδικτυακή παραγγελία πρέπει να έρθει σε επαφή με τον αρμόδιο του εκδοτικού τμήματος ή τον διαχειριστή της ιστοσελίδας.

Η προώθηση των καταλόγων γίνεται επομένως από την υπάρχουσα ιστοσελίδα, κατά τα εγκαίνια της εκάστοτε έκθεσης και καθόλη τη διάρκεια της κάθε έκθεσης. Οι περισσότερες πωλήσεις βέβαια πραγματοποιούνται την ημέρα των εγκαινίων, ενώ τις περισσότερες φορές υπάρχει αρκετό απόθεμα καταλόγων, οπότε ο δυνητικός πελάτης σχεδόν πάντα βρίσκει τον κατάλογο που επιθυμεί, πλην ελαχίστων εξαντλημένων περιπτώσεων (Παράρτημα Γ).

Υπάρχει συνεργασία με βιβλιοπωλεία της περιοχής, όπου αποστέλλονται οι κατάλογοι για τη διευκόλυνση του αγοραστικού κοινού. Πιο αναλυτικά, ο πελάτης επικοινωνεί με το βιβλιοπωλείο ζητώντας συγκεκριμένο κατάλογο του οργανισμού, το βιβλιοπωλείο επικοινωνεί με το τμήμα των εκδόσεων του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας για παραγγελία του καταλόγου, υπάρχει ενημέρωση για υπάρχον ή εξαντλημένο απόθεμα και αποστολή του προϊόντος στο βιβλιοπωλείο, ώστε να το προμηθευτεί ο εκάστοτε πελάτης. Η παρούσα διαδικασία καθίσταται χρονοβόρα, καθώς η επικοινωνία του βιβλιοπωλείου με τον αρμόδιο του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού συνήθως διαρκεί μέρες, λόγω φόρτου εργασίας και από τις δυο πλευρές, με αποτέλεσμα ο πελάτης να έχει καλύψει την επιθυμία του με άμεση επαφή με τον οργανισμό ή να έχει

χάσει το ενδιαφέρον του για το συγκεκριμένο προϊόν. Η όλη διαδικασία καθυστερεί τον πελάτη, παρουσιάζοντας το κενό που υπάρχει στην επικοινωνία του οργανισμού με τον προμηθευτή και τον αναποτελεσματικό τρόπο προώθησης του προϊόντος.

4.2 Ανάλυση της «Λεβέντειος Πινακοθήκη»

Παρακάτω παρουσιάζονται το ιστορικό της «Λεβέντειος Πινακοθήκη», η εκδοτική της δραστηριότητα, καθώς και η παρούσα κατάσταση, τα προβλήματα και τα δυναμικά στοιχεία του οργανισμού, βάσει του ερωτηματολογίου και των δεδομένων που παρουσιάζονται στα Παραρτήματα της παρούσας μελέτης.

4.2.1 Ιστορικό Οργανισμού

Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη», με βάση το καταστατικό του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων είναι «ένα ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοικτό στο κοινό, το οποίο αποκτά, ερευνά, συντηρεί, γνωστοποιεί και κυρίως εκθέτει τις υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου μέσα από τις συλλογές και τις δραστηριότητές του» (ICOM 2009: 44). Άμεση προτεραιότητα της Πινακοθήκης είναι η διαφύλαξη, η προστασία, η μελέτη και η επικοινωνία με το κοινό, επαναπροσδιορίζοντας το σημαντικό ρόλο που οφείλει να διαδραματίζει στη διαφύλαξη, προβολή και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, αλλά και της Ευρώπης γενικότερα.

Η Πινακοθήκη εγκαινιάστηκε το 2014, στο κέντρο της Λευκωσίας, στεγάζοντας τους θησαυρούς έργων τέχνης που απέκτησε κατά τη διάρκεια της ζωής του ο Αναστάσιος Γ. Λεβέντης. Η Πινακοθήκη στεγάζει μόνιμα τρεις συλλογές: τη Συλλογή του Παρισιού, την Ελληνική Συλλογή και την Κυπριακή Συλλογή. Οι τρεις συλλογές και η Πινακοθήκη συνιστούν ένα σημείο αναφοράς, ένα ορόσημο για την πόλη και συνάμα έναν φόρο τιμής στο μεγαλείο της κοινής ευρωπαϊκής κληρονομιάς («Λεβέντειος Πινακοθήκη», 2018).

Όπως τονίζει η Διευθύντρια της Πινακοθήκης κ. Α. Λοΐζου - Χατζηγαβριήλ, «η τέχνη ξεδιπλώνεται μέσα σε έναν χώρο όπου οι καλλιτέχνες, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, συμβάλλουν στην πληρέστερη κατανόηση των δικών τους επιτευγμάτων και της

ευρωπαϊκής τέχνης γενικότερα, ενώ ο χώρος και τα έργα τέχνης που φιλοξενεί εκτείνονται εκτός των συνόρων της χώρας, για να μεταδώσουν και να μεταφέρουν το πνεύμα και τα ιδανικά της Ευρώπης» (Λοΐζου – Χατζηγαβριήλ, 2018).

Από την έναρξη της λειτουργίας της η Πινακοθήκη, κατόρθωσε να συνάψει επικοινωνιακές συνεργασίες με παγκόσμιας εμβέλειας μουσεία, ιδρύματα και πανεπιστήμια στο πλαίσιο πενταετούς προγράμματος, το οποίο καταρτίστηκε και εγκρίθηκε από τους Επιτρόπους του Ιδρύματος «Α.Γ. Λεβέντης» και από την Επίτιμη Επιτροπή της Πινακοθήκης, αποτελούμενη από σημαντικές διεθνείς προσωπικότητες, μουσεία, πανεπιστήμια και ιδρύματα τέχνης (Eurokerdos, 2018).

Οργανώθηκαν σημαντικές διεθνείς συνεργασίες με ιδρύματα και μουσεία της Κύπρου και του εξωτερικού, στοχεύοντας την εδραίωση συνεχούς πολιτιστικού διαλόγου με την Ευρωπαϊκή Ιστορία της Τέχνης, ενώ σε συνεργασία με εκδοτικούς οίκους και τοπικούς οργανισμούς, υλοποιούνται κατά διαστήματα διάφορες εκδηλώσεις για μικρούς και μεγάλους. Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» υπάγεται και στηρίζεται αποκλειστικά από το Ίδρυμα «Α. Γ. Λεβέντης».

4.2.2 Εκδοτική Δραστηριότητα Οργανισμού

Η Πινακοθήκη προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην επικοινωνία της με το πλατύ κοινό με διάφορους τρόπους, είτε με εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις, διαλέξεις και προσωρινές εκθέσεις, είτε με το περιορισμένης εμβέλειας εκδοτικό πρόγραμμα, στοχεύοντας στην προώθηση κυρίως θεμάτων που αφορούν τις συλλογές και τις προσωρινές της εκθέσεις. Στα τέσσερα χρόνια λειτουργίας της, οι εκδόσεις της Πινακοθήκης αποτελούνται περισσότερο από καταλόγους που συνοδεύουν προσωρινές εκθέσεις που διοργανώνονται στον χώρο.

Η πρώτη έκδοση της Πινακοθήκης έγινε το 2012, πριν ακόμη ανοίξει για το κοινό και αφορούσε ένα συμπληρωμένο κατάλογο και παρουσίαση της Ελληνικής Συλλογής της. Έχουν εκδοθεί και κυκλοφορούν εκδόσεις που αναφέρονται στις τρεις μόνιμες συλλογές της Πινακοθήκης, εμπειριστατωμένοι κατάλογοι και μελέτες των συλλογών, παιδικά βιβλία δραστηριοτήτων και σύντομοι οδηγοί με τα σπουδαιότερα έργα των συλλογών. Η λειτουργία ενός μουσείου, η έκθεση έργων τέχνης και η πραγματοποίηση προσωρινών εκθέσεων συνδέεται άρρηκτα με την έκδοση καταλόγων, ακαδημαϊκών

και μουσειολογικών μελετών. Σε κάθε έκθεση που υλοποιεί η Πινακοθήκη, τυπώνονται και τα αντίστοιχα συλλεκτικά κομμάτια προς πώληση και διάθεση στο κοινό από το Πωλητήριο που υπάρχει στον ισόγειο χώρο του οργανισμού.

Οι περιοδικές εκθέσεις παράγουν σχέσεις, τόσο ανάμεσα στα πράγματα (στις μόνιμες συλλογές και στα εκθέματα), όσο και στους επισκέπτες και στα πράγματα, εφόσον η εφαρμογή της αρχής της διακειμενικότητας στο μουσείο, στο πλαίσιο της περιοδικής έκθεσης, συνεπάγεται τόσο την παρεμβολή άλλων αντικειμένων στις άλλοτε κεντρικές αφηγήσεις του μουσείου βασισμένες στις μόνιμες συλλογές, όσο και στην παρεμβολή των αισθήσεων του επισκέπτη μέσω της ανακάλυψης των νέων νοημάτων των μόνιμων συλλογών που η περιοδική έκθεση υποκινεί (Κανιάρη 2013: 89). Σχετικά με τις εκδόσεις του ιδρύματος, όλες οι προσωρινές εκθέσεις συνοδεύονται από καταλόγους, όπου τυπώνουν μεγάλες ακαδημαϊκές εκδόσεις για τις μεγάλες, διεθνείς και προσωρινές εκθέσεις, ενώ μικρότερους καταλόγους για τις πιο μικρές ή παράλληλες προσωρινές εκθέσεις που διοργανώνονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης (Coco).

Η Πινακοθήκη, σε πολύ περιορισμένο βαθμό και κατόπιν προσεκτικής επιλογής θεμάτων, μπορεί να χρηματοδοτήσει ή να συμμετέχει σε εκδόσεις που αφορούν θέματα που εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα και στο πλαίσιο των συλλογών της. Οι εκδόσεις και οι κατάλογοι των συλλογών της «Λεβέντειος Πινακοθήκη», για μικρούς και μεγάλους αναγνώστες, σε δίγλωσση μορφή, διατίθενται στο Πωλητήριο, ενώ διοργανώνει και παζάρι βιβλίου, όπου ο επισκέπτης μπορεί να προμηθευτεί βιβλία των εκδόσεων της Πινακοθήκης σε μειωμένες τιμές. Για παράδειγμα, η Πινακοθήκη κάθε χρόνο γιορτάζοντας τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων (18 Μαΐου), διαθέτει όλες τις εκδόσεις με έκπτωση 50%, για μια ολόκληρη εβδομάδα («Λεβέντειος Πινακοθήκη», 2018).

Το πλαίσιο της εκδοτικής λειτουργίας ορίζεται από τις μόνιμες συλλογές και από τις διάφορες προσωρινές εκθέσεις της Πινακοθήκης. Επιπρόσθετα, λαμβάνονται υπόψη και οι ανάγκες του κοινού, βοηθώντας στην εξάπλωση του οργανισμού σε περαιτέρω τομείς, όπως για παράδειγμα τα παιδικά βιβλία δραστηριοτήτων. Η ανάπτυξη αμοιβαίων σχέσεων μεταξύ του πολιτιστικού οργανισμού και του κοινού αποτελεί βασική προϋπόθεση της βιωσιμότητας του οργανισμού, καθώς ορίζεται η σημαντικότητα της αποστολής του ιδρύματος, η ποιότητα των εμπειριών και αγαθών που παρέχει στους ανθρώπους και η σημασία της ύπαρξης του στον πολιτισμό (Μπαντιμαρούδης 2011: 90).

Τα κείμενα και οι ακαδημαϊκές μελέτες συγγράφονται από μέλη της ομάδας της Πινακοθήκης, από επιμελητές των συλλογών και εκθέσεων ανάλογα της θεματολογίας, από συνεργάτες της Πινακοθήκης από διεθνή ινστιτούτα, μουσεία και πανεπιστήμια. Ο σχεδιασμός και η εκτύπωση πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά στην Κύπρο, σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες, φωτογράφους, γραφίστες, επιμελητές εκδόσεων και τυπογράφους. Η βασική εκδοτική δραστηριότητα της Πινακοθήκης βασίζεται σε προσωρινές εκθέσεις, οι οποίες προγραμματίζονται περίπου κάθε έξι μήνες.

4.2.3 Παρούσα κατάσταση

Οι εκδόσεις της Πινακοθήκης σήμερα διατίθενται προς πώληση στο πωλητήριο του Οργανισμού. Επίσης, υπάρχουν συνεργασίες με βιβλιοπωλεία, τόσο εντός Κύπρου όσο και στο εξωτερικό, ενώ στο άμεσο μέλλον θα είναι διαθέσιμα και μέσω του ηλεκτρονικού καταστήματος της Πινακοθήκης, με δυνατότητα αποστολής σε όλες τις χώρες του εξωτερικού. Υπάρχει αρμόδια επιτροπή έγκρισης των προτάσεων και των συνεργασιών για τα προϊόντα που διατίθενται προς πώληση στο πωλητήριο της Πινακοθήκης, σε άμεση σχέση με την Διεύθυνση της Πινακοθήκης.

Σύμφωνα με τον Στρατηγικό Σχεδιασμό της Πινακοθήκης για τα επόμενα χρόνια (2015-2020), τα προϊόντα που διατίθενται προς πώληση, έχουν σχέση με τις μόνιμες συλλογές της Πινακοθήκης, με τις προσωρινές εκθέσεις που υλοποιεί κατά διαστήματα, με εμπνεύσεις καλλιτεχνών που σχετίζονται με την υπάρχουσα συλλογή, με την εξέλιξη της ιστορίας της τέχνης και την ιστορία και προώθηση της ευρωπαϊκής κουλτούρας. Ένας από τους κυριότερους στόχους της Πινακοθήκης είναι η ανάδειξη του τόπου και η διαμόρφωση του προφίλ της, ως σοβαρός και ουσιαστικός εταίρος στο γίνεσθαι των ευρωπαϊκών και όχι μόνο μουσείων.

Το πωλητήριο προσφέρει επιπλέον μεγάλη ποικιλία δώρων που αντλούνται από τις συλλογές της Πινακοθήκης, όπως εκτυπώσεις, εικονογραφημένες κάρτες αποστολής, κοσμήματα, διακοσμητικά αντικείμενα για το σπίτι, καθώς και υφάσματα και είδη γραφικής εμπνευσμένα από τα έργα της Πινακοθήκης. Ένα ειδικό τμήμα των εκδόσεων τέχνης είναι συνεχώς εμπλουτισμένο με νέες εκδόσεις, το οποίο περιλαμβάνει τόσο δημοσιεύσεις και εκδόσεις της Πινακοθήκης, όσο και διεθνείς εκδόσεις τέχνης, για το ευρύ αναγνωστικό κοινό. Το πωλητήριο προσφέρει επίσης ειδικά σχεδιασμένα

προϊόντα που συνδέονται με τις προσωρινές εκθέσεις και άλλες ειδικές εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία προσφέρει ο οργανισμός, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων κομματιών ειδικών συλλεκτικών εκδόσεων με περιορισμένα αντίτυπα.

4.2.4 Προβλήματα

Το παραδοσιακό κοινό, βλέπει την επίσκεψη σε ένα μουσείο ή σε έναν χώρο πολιτιστικής κληρονομιάς ως χαλαρή, ανεπίσημη κοινωνική δραστηριότητα, η οποία παράλληλα προσφέρει τη δυνατότητα της μάθησης και της εκπαίδευσης (Black 2009: 45). Η Πινακοθήκη, στην παρούσα φάση ασχολείται ως επί των πλείστον με παρουσίαση των εκθεμάτων της από τις συλλογές και τις προσωρινές της εκθέσεις, με παράλληλη αξιοποίηση των εσωτερικών χώρων σε εκδηλώσεις για μικρούς και μεγάλους. Οι εκδόσεις της Πινακοθήκης, καθώς διατίθενται στο πωλητήριο στον ισόγειο χώρο του οργανισμού, καλύπτουν ευρύ φάσμα κοινού, παρόλα αυτά η προώθηση και προβολή τους γίνεται μόνο με την επιτόπια επίσκεψη στο χώρο. Προς το παρόν δεν διατίθενται διαδικτυακά, αν και κάποιος που το επιθυμεί μπορεί να κάνει αναζήτηση και να εμφανιστούν προς πώληση σε διαδικτυακές ιστοσελίδες πώλησης βιβλίων και έργων τέχνης.

Επίσης, στην ιστοσελίδα της Πινακοθήκης, αν και υπάρχει καθημερινή ενημέρωση σε θέματα εκδηλώσεων και δράσεων, δεν ισχύει κάτι ανάλογο σε θέματα εκδόσεων και αγαθών προς πώληση από το κατάστημα του οργανισμού (Παράρτημα Β). Το προσωπικό της Πινακοθήκης ανανεώνει και ενημερώνει σε καθημερινή βάση, τόσο την επίσημη ιστοσελίδα όσο και άλλες σελίδες στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, για τις δραστηριότητες, χωρίς να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις εκδόσεις και τα τυπωμένα έργα του οργανισμού. Μια έντυπη έκδοση εμπλουτίζει και προσφέρει εποικοδομητικά στην εμπειρία της επίσκεψης στην Πινακοθήκη, οπότε κρίνεται απαραίτητο να δοθεί έμφαση και στον εκδοτικό τομέα του ιδρύματος.

Σε κάθε προσωρινή έκθεση προκύπτει κατάλογος που παρουσιάζει τα έργα αναλυτικά, η ιστοσελίδα παρόλα αυτά δεν παρουσιάζει αντίστοιχα δεδομένα και ενημερώσεις για τους εκάστοτε ενδιαφερόμενους διαδικτυακά. Οι εκδόσεις απλά παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα (Παράρτημα Γ), δεν εμπλουτίζονται ή ταξινομούνται χρονολογικά, ενώ υπάρχει αναφορά στις Ετήσιες Εκθέσεις της Πινακοθήκης για τα έτη 2016 - 2017 (Παράρτημα Γ). Εφόσον οι εκδόσεις παρατίθενται διαδικτυακά, το προσωπικό

διαχείρισης της ιστοσελίδας, θα μπορούσε να δημιουργήσει μια αυτόματη σύνδεση μεταξύ της βάσης δεδομένων των εκδόσεων και της επισκέψιμης ιστοσελίδας, παρέχοντας λεπτομέρειες αναφορικά με την έκδοση, το έργο, τη χρονολογία έκδοσης και πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο του έργου (Matassa 2011: 241). Με αυτόν τον τρόπο, θα υπήρχε καλύτερη ενημέρωση του διαδικτυακού κοινού και του δυνητικού επισκέπτη – αγοραστή, σχετικά με τις εκδόσεις του οργανισμού και την καλύτερη προώθηση των συλλεκτικών κομματιών τους (Παράρτημα Β).

4.2.5 Δυναμική παρουσία στην ανάδειξη του πολιτισμού

Η Πινακοθήκη, καθώς χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από το Ίδρυμα «Α. Γ. Λεβέντης», έχει την οικονομική δυνατότητα επανεκτύπωσης τυχόν εξαντλημένων εκδόσεων και καταλόγων. Αρκετές από τις εκδόσεις της έχουν ήδη εξαντληθεί και υπήρξε δεύτερη έκδοση, όπως για παράδειγμα η έκδοση του 2017 «Chika, Craxton Leigh Fermon – Charmed Lives in Greece», όπου η αγγλική έκδοση εξαντλήθηκε και εκδόθηκε μια δεύτερη τον Νοέμβριο του 2017 (Ετήσια Έκθεση 2017: 58).

Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» έχει ήδη συνεργαστεί τόσο με δημόσιους φορείς (όπως το Δήμο Λευκωσίας), όσο και με άλλους διεθνείς οργανισμούς και μουσεία (όπως το Μουσείο Μπενάκη, το Λύκειο Ελληνίδων Λονδίνου, Editions Hazan στην Γαλλία, το Μουσείο του Λούβρου, το Ίδρυμα Patrick Leigh Fermon, το John Craxton Estate κ.ά.), είτε για την από κοινού έκδοση βιβλίων και καταλόγων, είτε για τη στήριξη και επιχορήγησή τους. Η μικρή παρουσία της Πινακοθήκης στον πολιτιστικό χώρο της περιοχής, αλλά και η παρούσα πολύμορφη δράση της είτε τοπικά είτε σε διεθνή εμβέλεια, αποτελούν θετικό στοιχείο, τόσο για το σημερινή παρουσία της στο χώρο των εκδόσεων, όσο και για μελλοντικές δράσεις και έντυπες πολιτιστικές εκδόσεις.

Οι εκδόσεις της Πινακοθήκης, η άρτιας μορφής τυπωμένοι και σχεδιασμένοι κατάλογοι προσωρινής έκθεσης ή μονογραφίες για συγκεκριμένα θέματα, αποτελούν διαβατήριο και εργαλείο για νέες συνεργασίες με αντίστοιχα τοπικά ή διεθνή ιδρύματα, σχετικά με την έρευνα και προβολή της ευρωπαϊκής ιστορίας της τέχνης. Το εκδοτικό μέλλον του οργανισμού φαντάζει ευόπινο, καθώς αποτελεί πρεσβευτή του έργου της Πινακοθήκης σε άλλους πολιτιστικούς οργανισμούς και ιδρύματα, σε βιβλιοθήκες πανεπιστημίων, φιλότεχνων και φοιτητών, όπως επίσης και σε λάτρεις του βιβλίου και γενικότερα των εκδόσεων.

4.3 Σύγκριση δημόσιου και ιδιωτικού μουσείου

Παρουσιάζοντας την ιστορική πορεία, αναλύοντας την υφιστάμενη κατάσταση και τις μελλοντικές κινήσεις των εκδοτικών τμημάτων των πολιτιστικών οργανισμών, παρατηρείται μια χαρτογράφηση της εκδοτικής δραστηριότητας των μουσείων στην Κύπρο. Τα μουσεία της Ευρώπης (βλ. κεφ. 2 σχετικά με τις καλές πρακτικές) διαθέτουν ιστοσελίδα και διαδικτυακό κατάστημα πώλησης και προώθησης των εκδόσεων και των προωθητικών τους αγαθών. Κάτι αντίστοιχο δεν ισχύει στα κυπριακά δεδομένα, καθώς το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας διαθέτει μεν ιστοσελίδα αλλά δεν παρέχει διαδικτυακό κατάστημα, ενώ η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» διαθέτει ιστοσελίδα και σκοπεύει μελλοντικά να λειτουργήσει διαδικτυακό κατάστημα παραγγελιών.

Τα ευρωπαϊκά μουσεία έχουν εξελίξει σε μεγάλο βαθμό τον εκδοτικό τους τομέα, εκδίδοντας βιβλία, καταλόγους, κείμενα τέχνης και επιστήμης, καθώς επίσης και προωθητικά αντικείμενα ποικίλων θεμάτων για διάφορες ηλικίες και ενδιαφέροντα. Στην Κύπρο τα μουσεία είναι σε αρχικό στάδιο, καθώς ασχολούνται με την έκδοση καταλόγων και έντυπων υλικών για συγκεκριμένα θέματα, εκθέσεις και παρουσιάσεις.

Παρουσιάζοντας το κρατικό – δημοτικό μουσείο και το ιδιωτικό πολιτιστικό οργανισμό της Κύπρου, παρατηρείται ότι οι δράσεις και οι εκδηλώσεις που υλοποιούνται είναι πιο συχνές και πρωτότυπες στη «Λεβέντειος Πινακοθήκη». Αντίστοιχα, οι εκδόσεις και τα προωθητικά προϊόντα του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού είναι περισσότερα σε σχέση με το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας. Παρόλα αυτά, το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας και η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» είναι από τα λιγιστά ιδρύματα της Κύπρου που ασχολούνται με το τύπωμα και την έκδοση έντυπου και προωθητικού υλικού.

Η εκδοτική δραστηριότητα των πολιτιστικών οργανισμών της Κύπρου είναι ακόμη σε πρωταρχικό στάδιο μελέτης και ανάπτυξης, σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, καθώς χρειάζονται αλλαγές και κρατική ώθηση για να αποτελεί πρωτεύων τμήμα των πολιτιστικών οργανισμών και να μην βρίσκεται σε δεύτερη μοίρα. Οι οργανισμοί διαθέτουν τις βάσεις και έχουν δυνατότητες εξέλιξης και σωστής προώθησης των εκδοτικών τους τμημάτων μελλοντικά. Εφόσον υπάρχει το εκδοτικό τμήμα στα ιδρύματα, χρειάζονται αλλαγές στις διαδικασίες λήψεων αποφάσεων, συνεργασιών, επιμόρφωσης και ιδιαίτερης έμφασης στις νέες ιδέες των εργαζομένων στα πολιτιστικά τμήματα, ώστε να επιτευχθεί αναβάθμιση του τομέα και της καλύτερης προώθησης του έντυπου υλικού των οργανισμών.

Κεφάλαιο 5

Προτάσεις για Μελλοντικές Δράσεις

5.1 Προτάσεις

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί που αναλύθηκαν στην παρούσα μελέτη, παρουσιάζουν και προωθούν ο καθένας με δικό του τρόπο την εκδοτική του δραστηριότητα. Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, όντας στην καρδιά της παλιάς πόλης, αποτελεί κομβικό σημείο και πόλο έλξης τόσο για τους τουρίστες όσο και για τους κατοίκους των τριγύρω περιοχών. Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη», όντας παραπλεύρως των τειχών της παλιάς πόλης, έχει συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην άνοδο και ανάπτυξη της περιοχής.

5.1.1 Σχετικά με τη μετακίνηση

Οι αρμόδιοι φορείς του Δήμου Λευκωσίας, επιδιώκοντας να αναπτυχθεί και να προωθηθεί το κέντρο της τελευταίας διχοτομημένης ευρωπαϊκής πρωτεύουσας, δίνουν έμφαση στο σημείο της εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης των επισκεπτών της πόλης, διαθέτοντας μικρά δωρεάν λεωφορεία για μετακίνηση εντός των τειχών.

Στις σημερινές μικρές διαδρομές των οχημάτων του Οργανισμού Συγκοινωνιών Επαρχίας Λευκωσίας (ΟΣΕΛ, 2018), θα μπορούσαν να προστεθούν και πολιτιστικές διαδρομές για το κοινό, διασχίζοντας περιοχές της πόλης που υπάρχουν πολιτιστικά ιδρύματα, ενημερώνοντας τους επιβάτες με πληροφορίες σχετικά με το κτήριο, το περιεχόμενο, τις εκδηλώσεις και το ωράριο λειτουργίας τους. Επίσης, η διαφήμιση σε λεωφορεία, παρουσιάζοντας πολιτιστικούς επισκέψιμους οργανισμούς στο εξωτερικό μέρος του οχήματος, είναι ένας εξαιρετικός τρόπος προβολής στην τοπική κοινωνία, δίνοντας μια ευχάριστη νότα στην καθημερινή διακίνηση στους δρόμους, αφού προσεγγίζει μεγάλο κοινό και αποτελεί άμεση επικοινωνία με τον καταναλωτή.

Κάτι ανάλογο υλοποιεί και η πόλη της Θεσσαλονίκης, παρέχοντας την Πολιτιστική Διαδρομή του Οργανισμού Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ, 2018), με

στάσεις σε πολυάριθμα ιστορικά μνημεία της περιοχής, με ειδικό εξοπλισμό και συνοδούς που διανέμουν πληροφοριακά έντυπα και πληροφορίες στους τουρίστες – επισκέπτες της πόλης. Με την παρουσίαση των πολιτιστικών οργανισμών, το κοινό έρχεται σε επαφή με το αντικείμενο του χώρου, γνωρίζοντας όλες τις πτυχές του. Με τον τρόπο αυτό, ενημερώνεται για τις εκδόσεις και τα έντυπα προς πώληση αγαθά του μουσείου, έχει την δυνατότητα άμεσης επαφής, καθώς και αγοράς αν το επιθυμεί. Η παρούσα πρόταση έγκειται στο γεγονός αξιοποίησης των μεταφορικών μέσων, προβάλλοντας ταυτοχρόνως τους πολιτιστικούς οργανισμούς της μελέτης, καθώς και τα εκδοτικά τμήματα του NiMAC και της «Λεβέντειος Πινακοθήκη», με άμεσο και καθημερινό τρόπο στο ευρύ κοινό.

5.1.2 Σχετικά με τις διαδικτυακές δυνατότητες

Το διαδίκτυο συμβάλει θετικά σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας, τόσο για προσωπική χρήση όσο και για επαγγελματική αξιοποίηση. Η παρουσία ενός πολιτιστικού οργανισμού στο διαδίκτυο, αφορά το σχεδιασμό της ιστοσελίδας, την ομαδική ηλεκτρονική αλληλογραφία, τη συμμετοχή σε συζητήσεις, την παροχή περιεχομένου σε άλλους συναφείς δικτυακούς κόμβους, την παροχή συνεντεύξεων σε ηλεκτρονικά περιοδικά, καθώς και τη γενικότερη προώθηση και διεύρυνση του οργανισμού διαδικτυακά αλλά και με φυσική παρουσία (Μπαντιμαρούδης 2011: 116).

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, όντας ένας δημόσιος – δημοτικός πολιτιστικός οργανισμός, θα μπορούσε να αξιοποιεί σε μεγαλύτερο βαθμό το διαδίκτυο, ενημερώνοντας το δυνητικό κοινό για τις κινήσεις και εκδόσεις του, δίνοντας έμφαση στη διαχείριση και ευκολότερη χρήση της ιστοσελίδας του οργανισμού. Στην παρούσα φάση, η ιστοσελίδα απλά ανανεώνεται και παρέχει νέα σχετικά με τις εκδηλώσεις, χωρίς να ενημερώνει το κοινό για τις εκδόσεις και τον τμήμα που διαθέτει για εκτύπωση καταλόγων και προώθησής τους στο κοινό. Γενικά, η ιστοσελίδα είναι εύκολα προσβάσιμη στο κοινό που την παρακολουθεί διαδικτυακά, αλλά η καλύτερη αξιοποίησή της θα συνέβαλε θετικά στην ενημέρωση των επισκεπτών με ενδιαφέροντα για τις έντυπες εκδόσεις του οργανισμού. Χρειάζεται μια πιο προσιτή και δυναμική ιστοσελίδα, με έμφαση στην προώθηση των καταλόγων και στην αύξηση της επισκεψιμότητας των διαδικτυακών πελατών.

Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη», ανανεώνει σε καθημερινή βάση την ιστοσελίδα της, αλλά οι χρήστες ταλαιπωρούνται στη διαδικτυακή αναζήτηση, καθώς οι πληροφορίες που

παρέχει στην αρχική σελίδα είναι πολλές, σε σχέση με τον χρόνο που διαθέτουν πριν μεταβούν σε κάποια άλλη σελίδα. Οι ανακοινώσεις σχετικά με τις εκδηλώσεις του οργανισμού είναι κατατοπιστικές και έγκυρες, αλλά το ενδιαφερόμενο κοινό σχετικά με τις ιδιωτικές εκδόσεις και το πωλητήριο του οργανισμού, καθυστερεί να ενημερωθεί για νέες εκδόσεις και συλλεκτικά βιβλία. Εκτός από τις Ετήσιες Εκθέσεις της Πινακοθήκης, στην ιστοσελίδα δεν υπάρχει αναλυτική παρουσίαση των εκδόσεων. Η ιστοσελίδα χρήζει σημαντικής ανανέωσης, τόσο από πλευράς ενημέρωσης του κοινού της, όσο και προώθησης των νέων εκδόσεων από τις περιοδικές εκθέσεις που υλοποιεί και τα συλλεκτικά κομμάτια που τυπώνει αντίστοιχα. Η διαδικτυακή πρόσβαση στις εκδόσεις του οργανισμού, η επαφή με τα εκθέματα και τα προϊόντα προς πώληση, η διαδικτυακή παραγγελία και αποστολή των αγαθών, θα συμβάλουν σημαντικά στη δικτύωση και επέκταση της εκδοτικής δραστηριότητας της Πινακοθήκης.

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί, αναβαθμίζοντας και ενημερώνοντας τις ιστοσελίδες τους, θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνουν αυτόματα και τους διαδικτυακούς επισκέπτες τους, όπου μέσω των μελλοντικών παραγγελιών τους, θα τους παρέχονται πληροφορίες για το αποκτηθέν προϊόν, την έκδοση, τον τρόπο λήψης της παραγγελίας και γενικότερα τη διαδικασία παραγγελίας και αποστολής. Με τον τρόπο αυτό, οι πελάτες θα έχουν άμεση ενημέρωση και ανταπόκριση, χωρίς χρονικές καθυστερήσεις για επίλυση αποριών και αναζήτηση υπεύθυνου για τυχόν απορίες. Για παράδειγμα, το Μουσείο του Βατικανού δέχεται διαδικτυακές παραγγελίες μέσω του διαδικτυακού του καταστήματος, ταυτόχρονα όμως κάποιος μπορεί να παραγγείλει έντυπο υλικό και να υπάρξει άμεση εξυπηρέτηση από το κατάστημα που υπάρχει στην πλατεία του Αγίου Πέτρου (Vatican Museum, 2018).

5.1.3 Σχετικά με τα τοπικά βιβλιοπωλεία

Διεθνώς, αλλά και σε τοπικό επίπεδο, τα βιβλιοπωλεία διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο, όπου τα μικρότερα και παραδοσιακά – ανεξάρτητα βιβλιοπωλεία εστιάζουν στην εξειδίκευση και στην ιδιαίτερη σχέση με τους πελάτες – αναγνώστες, ενώ οι αλυσίδες και τα μεγάλα βιβλιοπωλεία επιβάλλουν συχνά την αισθητική τους (Μπάνου 2008: 133). Τα ηλεκτρονικά βιβλιοπωλεία, από την άλλη πλευρά, αποτελούν μια σύγχρονη πτυχή της διακίνησης και προβολής των βιβλίων, που συνεχώς κερδίζουν έδαφος, λόγω της εύκολης και άμεσης πρόσβασης και παράδοσης των βιβλίων (Μπάνου 2008: 133). Οι πολιτιστικοί οργανισμοί στην παρούσα εργασία, διατηρούν επαφές με τοπικά

βιβλιοπωλεία για διακίνηση των βιβλίων και καταλόγων που εκδίδουν. Καλή πρακτική αποτελεί το Μουσείο του Λούβρου, όπου διαθέτει καταστήματα και συνεργάζεται με αρκετά βιβλιοπωλεία, παρέχοντας ευρύ φάσμα οδηγών, βιβλίων και βιβλίων τέχνης που σχετίζονται με τις προσωρινές εκθέσεις και τις συλλογές του οργανισμού (Lounre, 2018).

Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε να ανατεθεί σε ένα συγκεκριμένο άτομο του εκάστοτε οργανισμού, το οποίο θα αναλάβει να διακινεί και να προωθεί τους καταλόγους και τα βιβλία στα βιβλιοπωλεία της Λευκωσίας, αλλά και των άλλων πόλεων των ελεύθερων περιοχών του νησιού. Με τον τρόπο αυτό οι πελάτες θα έρχονται σε άμεση επαφή με τα έντυπα υλικά των δυο οργανισμών, θα ενημερώνονται για τις εκδόσεις και τις παρουσιάσεις βιβλίων, ενώ θα είναι εφικτή και η άμεση αγορά και εξυπηρέτηση του ενδιαφερόμενου. Τα βιβλία τέχνης εξακολουθούν να προτιμώνται στην παραδοσιακή έντυπη μορφή τους, οπότε με τη διακίνηση και παρουσία τους στα τοπικά βιβλιοπωλεία, ο πελάτης θα ενημερώνεται αμέσως, χωρίς αναμονές ή καθυστερήσεις.

Η διακίνηση των εκδόσεων στα τοπικά βιβλιοπωλεία παράλληλα συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού για τις νέες εκδόσεις των οργανισμών, προωθώντας τα νέα έντυπα ή υπό έκδοση προϊόντα, με άμεση και κατ'ιδίαν ενημέρωση του δυνητικού αγοραστή. Επίσης στην ενημέρωση για νέες εκδόσεις συμβάλλουν και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή τα έντυπα μέσα της περιοχής. Το NiMAC στην παρούσα φάση δεν σκοπεύει να τυπώσει κάποιον νέο κατάλογο, αλλά μελλοντικά θα μπορούσε να ενημερώσει το κοινό που τον παρακολουθεί, σχετικά με νέα έκδοση ή αναμενόμενη έκδοση καταλόγου και διάθεση του στα τοπικά βιβλιοπωλεία. Αντίστοιχα η Πινακοθήκη, διανύοντας περίοδο προβολής και παρουσίασης προσωρινής έκθεσης, έχει προς υλοποίηση διάφορες εκδηλώσεις και παρουσιάσεις, όπου θα μπορούσε να παρουσιάσει κείμενα σχετικά με το θέμα της έκθεσης και δυνητικούς σχεδιασμένους καταλόγους ή συλλεκτικά προωθητικά θεματικά αντικείμενα.

5.1.4 Σχετικά με τις πωλήσεις

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας μέχρι την πιο πρόσφατη έκδοσή του (2012), δεν είχε κέρδος από τις πωλήσεις των τυπωμένων καταλόγων, καθώς οι εκτυπώσεις δεν κάλυπταν τα έξοδα με τις πωλήσεις των καταλόγων. Εφόσον παρατηρείται απόθεμα στους περισσότερους καταλόγους του οργανισμού (Παράρτημα Γ), σημαίνει ότι οι πωλήσεις είναι σε χαμηλά ποσοστά, οπότε ο πελάτης τις περισσότερες φορές

εντοπίζει τον κατάλογο που επιθυμεί. Στο τέλος κάθε έκθεσης αυτό που παραμένει στο χρόνο είναι ο έντυπος κατάλογος, αποτελώντας το τελικό έργο με την ύπαρξή και παρουσία του στον πολιτιστικό τομέα της περιοχής.

Το NiMAC, για να μπορέσει να προωθήσει κατάλληλα τους καταλόγους του, χρειάζεται έναν κατάλληλο χώρο προβολής και παρουσίασης του έντυπου υλικού του. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αξιοποιώντας ήδη το χώρο που παρουσιάζει τις εκθέσεις του, τοποθετώντας σε εμφανές σημείο τις εκδόσεις του προς διάθεση στο κοινό και τους επισκέπτες. Επίσης, στον ίδιο χώρο με το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, στεγάζεται ένα όμορφο και κομψό εστιατόριο με υπέροχη εσωτερική αυλή και προσεγμένο χώρο που κεντρίζει το ενδιαφέρον του επισκέπτη. Η «Παλιά Ηλεκτρική» πλέον λειτουργεί σε ειδικές περιπτώσεις και ύστερα από κράτηση για ειδικούς ιδιωτικούς σκοπούς. Η μορφολογία του συγκεκριμένου χώρου θα μπορούσε να βοηθήσει θετικά στην προώθηση και προβολή των καταλόγων του οργανισμού, αξιοποιώντας ένα τμήμα του οικήματος για παρουσίαση των καταλόγων και ενημέρωση του εκάστοτε επισκέπτη.

Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» αξιοποιεί το πωλητήριό της για την παρουσίαση και προώθηση των αντικειμένων της. Τα συλλεκτικά κομμάτια προωθούνται με μεγαλύτερη ευκολία στο κοινό, καθώς οι επισκέπτες των εκθέσεων εντυπωσιάζονται από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, καταναλώνοντας κάποια επιπλέον χρήματα για αγορά ειδών σχετικά με το θέμα των εκθέσεων. Τα έντυπα προς πώληση βιβλία και μελέτες, παρουσιάζονται στο πωλητήριο σε συγκεκριμένο σημείο, χωρίς ιδιαίτερη παρουσίαση και επεξήγηση. Η Πινακοθήκη χρήζει μιας αναβάθμισης του πωλητηρίου και του τρόπου παρουσίασης, προβολής και προώθησης των προϊόντων της, για να προσελκύσει περισσότερο κόσμο και να νιώθουν πιο άνετα και φιλόξενα στον χώρο, παρέχοντας εύκολη πρόσβαση στο επισκεπτόμενο αγοραστικό κοινό.

5.1.5 Σχετικά με το εργατικό δυναμικό

Η παρουσία, γνώση και αξιοποίηση του προσωπικού επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την επικοινωνία του κοινού με τον οργανισμό. Οι ιδέες του προσωπικού χρειάζονται φαντασία και πρωτοτυπία, ενώ η συμπεριφορά των ατόμων που εργάζονται στους οργανισμούς προσκαλεί ή και προκαλεί το κοινό στο παρόν και στο μέλλον. Τα δημόσια κυπριακά μουσεία, χαρακτηρίζονται από μόνιμο, κυβερνητικό, ανεπαρκές προσωπικό,

με έλλειψη μουσειακής αγωγής, απλά κατέχοντας μόνιμη θέση δημόσιου υπαλλήλου (Δημητρίου – Βιολάρη 2008: 152).

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, διαθέτει μόνιμο και ανεπαρκές προσωπικό, το οποίο έμαθε να διεκπεραιώνει υποθέσεις και να υλοποιεί εκθέσεις πρακτικά, βάσει των ετών που εργάζεται στο χώρο. Το προσωπικό χρήζει ανανέωσης, ή αύξησης της υπάρχουσας ομάδας, με νέο και ειδικευμένο εργατικό δυναμικό στον χώρο του πολιτισμού, συμβάλλοντας θετικά και πρωτοποριακά σε μελλοντικές εκδηλώσεις, παρουσιάσεις έργων, καλλιτεχνών και καταλόγους εκθέσεων.

Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη», αποτελείται από νέα στελέχη, καταρτισμένα στο χώρο του πολιτισμού, ενήμερα για τις τελευταίες εξελίξεις της τεχνολογίας και των μέσων. Άλλωστε τα χρόνια λειτουργίας της συμβαδίζουν με τη νέα τεχνολογία και τις πρωτοποριακές αλλαγές. Η επιμόρφωση του προσωπικού συμβάλλει θετικά σε νέους οργανισμούς, όπως την Πινακοθήκη. Η συνεχής κατάρτιση και παροχή γνώσεων στο υπάρχον προσωπικό, καθώς και η απόκτηση νέου ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, προωθεί σημαντικά τις δράσεις του οργανισμού, επιτρέποντας την ανάπτυξη των διάφορων δράσεων, καθώς και του εκδοτικού τμήματος του ιδρύματος.

5.1.6 Σχετικά με τις διεθνείς συνεργασίες

Για την ανάπτυξη και δικτύωση των πολιτιστικών οργανισμών, οι συνεργασίες με αντίστοιχα πολιτιστικά ιδρύματα της Κύπρου και του εξωτερικού, συμβάλουν θετικά για το παρόν και το μέλλον. Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, έχει συνεργαστεί στο παρελθόν με αντίστοιχα ιδρύματα σε Κύπρο, Ελλάδα, Ιταλία και Μάλτα. Η Πινακοθήκη, αντίστοιχα, έχει συμμετάσχει σε διεθνείς συνεργασίες με ιδρύματα της Κύπρου, της Ελλάδας, της Γαλλίας και της Αγγλίας. Οι συνεργασίες αυτές επιτεύχθηκαν ύστερα από κινήσεις των ίδιων των πολιτιστικών οργανισμών, χωρίς κάποια βοήθεια από επίσημο φορέα ή συντονιστή σχετικά με τα μουσεία και τον πολιτισμό. Καθώς στην Κύπρο ο συντονισμός και η υλοποίηση πολιτιστικών θεμάτων έγκειται στην ευχέρεια του εκάστοτε πολιτιστικού οργανισμού, δεν υπάρχει κάποιος επίσημος φορέας αρμόδιος για συντονισμό και υλοποίηση ενεργειών εξωστρέφειας των πολιτιστικών οργανισμών του νησιού.

Για το μέλλον, καλή πρακτική θα αποτελούσε η δημιουργία ενός οργανισμού, ο οποίος θα ειδικεύεται σε θέματα πολιτισμού και ανάδειξης, στοχεύοντας στη σύναψη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ πολιτιστικών οργανισμών εντός της Κύπρου, καθώς και σε

ευρωπαϊκό ή και διεθνές επίπεδο. Κάτι ανάλογο υπάρχει στην Ελλάδα, όπου ο οργανισμός «Heritage & Museums», αποτελούμενος από ιδρύματα και μουσεία, συντονίζει και υλοποιεί ενέργειες εξωστρέφειας, όπως ημερίδες, εκθέσεις και παρουσιάσεις, ενώ ταυτόχρονα μεσολαβεί στη σύναψη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ πολιτιστικών οργανισμών σε διάφορες πόλεις, χώρες και ηπείρους (H&M, 2018).

Το NiMAC και η Πινακοθήκη, όντας μέλη του νέου κυπριακού οργανισμού και συμμετέχοντας σε διεθνείς συνεργασίες, μελλοντικά θα έχουν τη δυνατότητα παρουσίασης και προβολής του εκδοτικού τους τμήματος και των έντυπων καταλόγων σε διεθνές επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό θα προωθούν το έργο τους, αλλά ταυτόχρονα θα ενημερώνονται από αντίστοιχους φορείς για τον τρόπο που λειτουργεί το εκδοτικό τους κομμάτι, τους τρόπους ενημέρωσης του κοινού και των διαδικτυακών επισκεπτών τους, καθώς επίσης και για τυχόν νέες εκδόσεις και κυκλοφορίες για περαιτέρω δικτύωση και γνώσεις.

5.1.7 Σχετικά με τις τοπικές συνεργασίες

Συνεργασίες με τοπικούς φορείς προσφέρουν νέα ώθηση στους πολιτιστικούς οργανισμούς. Η συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών πολιτιστικών φορέων μελλοντικά μπορεί να αποτελέσει ενδιαφέρουσα μελέτη περίπτωσης με αξιόλογα αποτελέσματα. Ο συνδυασμός της πολυετούς εμπειρίας του δημόσιου οργανισμού, σε συνάρτηση με τα νέα δεδομένα και τις πρωτοποριακές ιδέες του ιδιωτικού τομέα, συντελούν στην προώθηση και των δυο πολιτιστικών ιδρυμάτων. Για παράδειγμα, μελλοντική συνεργασία του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας και της «Λεβέντειος Πινακοθήκη» για κοινές δράσεις και παράλληλη έκδοση έντυπου υλικού, θα έδινε νέα μορφή στις τοπικές δραστηριότητες και στην κυπριακή καθημερινότητα., όπου όλες οι δράσεις αναλαμβάνονται από έναν οργανισμό, χωρίς ανταλλαγή απόψεων, γνώσεων και καλών πρακτικών.

5.1.8 Σχετικά με τις ανάγκες του κοινού

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί πρέπει να κατανοήσουν τις ανάγκες του κοινού, τις επιθυμίες και τα κίνητρα όλων των δυνητικών επισκεπτών, ώστε να τους παρακινήσουν να παρευρεθούν και να περάσουν ευχάριστες στιγμές στο χώρο (Hill, O' Sullivan κ.ά. 2003: 36). Εκτός από τις παρούσες εκδηλώσεις που διοργανώνουν το

NiMAC και η Πινακοθήκη, πρέπει να αναζητήσουν και να δημιουργήσουν νέες και ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις για το κοινό με διευρυμένα χαρακτηριστικά. Θα πρέπει να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, παρέχοντας την ευκαιρία επίσκεψης και συμμετοχής σε διάφορες κοινωνικές ομάδες. Το κράτος, από την πλευρά του, οφείλει να λαμβάνει θετικά μέτρα για την προσέλκυση του ευρύτερου δυνατού κοινού στα μουσεία, για τη δημιουργία ίσων ευκαιριών πρόσβασης και κατάλληλων προϋποθέσεων για την πληρέστερη κατανόηση και απόλαυση των εκθεμάτων, καθώς και για τη διευκόλυνση και την προαγωγή της επιστημονικής μελέτης των μουσειακών αντικειμένων, τη διάδοση των σχετικών γνώσεων και την ανάπτυξη παράλληλων καλλιτεχνικών, εκπαιδευτικών και επιστημονικών εκδηλώσεων (Βουδούρη 2003: 146).

Μελλοντικά, για την προώθηση των έντυπων αγαθών τους, χρήζει η παρουσίαση και ανάλυση βιβλίων, καταλόγων ή ακαδημαϊκών και επιστημονικών μελετών. Η βραδιά πολιτισμού, όπου θα υπάρχει αφιέρωμα σε ένα συγγραφέα, καλλιτέχνη ή ποιητή, παρουσιάζοντας ή συνδυάζοντας αντίστοιχες εκδόσεις των οργανισμών, μελλοντικά θα προσελκύει κόσμο που ενδιαφέρεται για το γραπτό ή καλλιτεχνικό περιεχόμενο ενός βιβλίου. Με τον τρόπο αυτό, οι οργανισμοί θα έρχονται σε επαφή με νέο κοινό, θα παρουσιάζουν τα έργα τους και τους καταλόγους τους, ενώ θα δημιουργούν μελλοντικές σχέσεις με δυνητικούς επισκέπτες. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στο παιδικό και νεανικό κοινό, το οποίο αποτελεί και τους μελλοντικούς δυνητικούς πελάτες του οργανισμού, παρουσιάζοντας δράσεις προσαρμοσμένες ειδικά στις απαιτήσεις και τις επιθυμίες του.

Ο εσωτερικός χώρος των πολιτιστικών οργανισμών, επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την άποψη του κοινού για τυχόν μελλοντική επίσκεψη και παρακολούθηση εκδηλώσεων. Το NiMAC, παρουσιάζοντας εκθέσεις και προβάλλοντας τους καταλόγους του, θα πρέπει να δημιουργεί ένα ευχάριστο και προσιτό περιβάλλον, δίνοντας τη δυνατότητα στους επισκέπτες να νιώθουν οικεία, χωρίς να τους δημιουργείται ένταση. Η Πινακοθήκη αντίστοιχα, θα πρέπει να προνοήσει για την εξυπηρέτηση και διευκόλυνση των επισκεπτών της, διοργανώνοντας έναν χώρο οικείο και προσιτό στο κοινό της. Οι παρουσιάσεις που διοργανώνει προσελκύουν πλήθος κόσμου, οι εκδηλώσεις απαιτούν δωρεάν προκράτηση θέσεων, ενώ ο χώρος είναι μικρός αναλογικά με τους επισκέπτες. Δίνοντας έμφαση στις ανάγκες του κοινού, μελλοντικά η διαμόρφωση ενός χώρου αντίστοιχου του βεληνεκού του κτηρίου, θα εξυπηρετούσε θετικά και ευχάριστα σε ανάλογες μελλοντικές εκδηλώσεις.

5.1.9 Σχετικά με την εκπαίδευση

Οι πολιτιστικοί οργανισμοί αναλαμβάνουν εκπαιδευτικά προγράμματα επιμόρφωσης μαθητών διαφόρων ηλικιών, σε συνεργασία με τα σχολεία και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου. Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, δημιουργεί ετήσιο κύκλο μαθημάτων για μαθητές, επιδιώκοντας να φέρει τα παιδιά σε επαφή με τον κόσμο της σύγχρονης τέχνης και της ψηφιακής επεξεργασίας, παρουσιάζοντας τον πολύπλευρο χαρακτήρα τους. Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη», αναλαμβάνει εκπαιδευτικά προγράμματα διαφόρων ηλικιών, μέσω του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης του οργανισμού.

Με τη χρήση εκπαιδευτικών προγραμμάτων οι οργανισμοί έχουν τη δυνατότητα προβολής και προώθησης των εκδοτικών τους τμημάτων και των συλλεκτικών τους προϊόντων. Δημιουργώντας προγράμματα με θέμα το βιβλίο, την έντυπη μορφή καταλόγων, τη διαδικασία παραγωγής και έκδοσης ενός βιβλίου, το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τον τρόπο δημιουργίας ενός έντυπου υλικού, εισάγοντας τον επισκέπτη στον κόσμο των βιβλίων, παράλληλα όμως προωθώντας και τις εκδόσεις του.

Η συνεργασία του μουσειοεκπαιδευτικού και του εκπαιδευτικού σχετικά με εκπαιδευτικά προγράμματα, προωθεί και προβάλλει τη θέση του πολιτιστικού οργανισμού στην κοινωνία και την εκπαίδευση των μαθητών. Καθώς η γνώση μεταλαμπαδεύεται στις αίθουσες διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί, παρουσιάζοντας εκπαιδευτικά προγράμματα με θέμα το βιβλίο και την έντυπη μορφή κειμένου, εντρυφούν τους μαθητές στον κόσμο της γνώσης και του πνευματικού έργου των εκάστοτε καλλιτεχνών. Παράδειγμα καλής πρακτικής αποτελεί το Μουσείο Ακρόπολης, που υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα με σχολεία της πόλης και της επαρχίας, ενώ παράλληλα ξεναγεί και ενημερώνει τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς για τις εκδόσεις και το πωλητήριο που βρίσκεται στο χώρο του οργανισμού (Μουσείο Ακρόπολης, 2018).

Κεφάλαιο 6

Συμπεράσματα

Συμπεράσματα Έρευνας

Η παρούσα έρευνα οδήγησε σε κάποια ενδιαφέροντα συμπεράσματα αναφορικά με την εκδοτική δραστηριότητα των μουσείων στην Κύπρο. Η παρουσίαση του κρατικού - δημοτικού και του ιδιωτικού μουσείου προσέγγισε τα θέματα των εκδόσεων από διαφορετικές οπτικές, χρησιμοποιώντας και αξιοποιώντας διαφορετικές διαδικασίες σε κάθε οργανισμό.

Με τη συνοπτική μελέτη του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας και της «Λεβέντειος Πινακοθήκη», τίθενται τα βασικά θέματα που αφορούν την εκδοτική δραστηριότητα των πολιτιστικών οργανισμών στην Κύπρο. Η εκδοτική δραστηριότητα των πολιτιστικών οργανισμών του νησιού είναι ακόμη σε αρχικό στάδιο μελέτης και ανάπτυξης. Χρειάζονται σημαντικές αλλαγές και κρατική ώθηση, ώστε να εξελιχθεί σε έναν τομέα μόνιμο, αναγνωρίσιμο και επικερδή για τους πολιτιστικούς οργανισμούς της περιοχής. Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, η Λευκωσία αναπτύσσεται και διαμορφώνει την πολιτιστική της ταυτότητα αργά αλλά σταθερά.

Το ιδιωτικό και το δημόσιο μουσείο στην Κύπρο έχει προοπτικές ανάπτυξης και θετικής εξέλιξης μελλοντικά. Υπάρχουν μόνιμα εμπόδια που δυσκολεύουν την ανάπτυξή τους, αλλά με το πέρασμα του χρόνου, τις νέες πρακτικές και ακολουθώντας ευρωπαϊκή πορεία και βήματα, η εκδοτική δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί σε σημαντικό τμήμα των πολιτιστικών οργανισμών της περιοχής.

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας έχει μεγάλη εμπειρία στο χώρο των εκθέσεων και εκδόσεων καταλόγων. Η πολυετής εμπειρία μπορεί να συμβάλλει μελλοντικά σε νέες δράσεις και ανάπτυξη νέων μεθόδων σχετικά με τις εκδόσεις και την προώθηση του πολιτιστικού οργανισμού στο κοινό, τόσο δια ζώσης όσο και στον εικονικό διαδικτυακό σύγχρονο κόσμο.

Η «Λεβέντειος Πινακοθήκη», αν και πιο σύγχρονη, διοικείται από έμπειρα στελέχη και διοργανώνει πολυσχιδείς εκδηλώσεις. Μέσω όλων των προωθητικών δραστηριοτήτων,

μελλοντικά μπορεί να διαμορφώσει νέα εικόνα για τις συλλεκτικές εκδόσεις και τα προωθητικά αντικείμενα που κοσμούν το πωλητήριο του οργανισμού.

Συγκεκριμένα, το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας και η «Λεβέντειος Πινακοθήκη» παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- διαθέτουν εκδοτική δραστηριότητα, με συγκεκριμένα προωθητικά εργαλεία ο κάθε οργανισμός,
- η διαδικασία σύλληψης της ιδέας και της έκδοσης αναλαμβάνεται από τις ομάδες των πολιτιστικών οργανισμών, ανάλογα τις εκθέσεις που υλοποιούν,
- η διαδικασία εκτύπωσης και τελικής έντυπης μορφής ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες της περιοχής,
- κάνουν χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, υπάρχει διαδικτυακή ενημέρωση και επαφή με τους δυνητικούς διαδικτυακούς επισκέπτες και πελάτες,
- υπάρχουν προοπτικές εξέλιξης και προώθησης του εκδοτικού τμήματος των οργανισμών, μέσω νέων μεθόδων και πρακτικών,
- η επιμόρφωση των εργαζομένων και η διεύρυνση των ομάδων εργασίας συνίσταται για σκοπούς αναβάθμισης του χαρακτήρα και των ιδεών των πολιτιστικών οργανισμών,
- χρειάζεται διαφορετική παρουσίαση των εκδόσεων των οργανισμών, είτε μέσω αναβάθμισης του ήδη υπάρχοντος πωλητηρίου στην Πινακοθήκη, είτε εύρεσης χώρου προώθησης και προβολής στο NiMAC.
- χρήζουν έρευνας και ανάπτυξης σχετικά με τα συλλεκτικά κομμάτια που διαθέτουν προς πώληση ακολουθώντας ευρωπαϊκά πρότυπα μουσείων, διευρύνοντας τα προωθητικά τους αντικείμενα, ώστε να προσελκύουν μικρούς και μεγάλους πελάτες και επισκέπτες.

Η συνεχής προσπάθεια βελτίωσης, επιμόρφωσης και προόδου μέσω των εκδηλώσεων που υλοποιούν οι πολιτιστικοί οργανισμοί, μελλοντικά επιφέρει θετικά αποτελέσματα και προσέλκυση νέων επισκεπτών διαφόρων ηλικιών, οι οποίοι απολαμβάνουν νέες εμπειρίες και ευχάριστες στιγμές χαλάρωσης στον τομέα του πολιτισμού.

Χρειάζεται να γίνουν αλλαγές στον τομέα των εκδόσεων, ώστε να αναβαθμιστεί και να έχει ένα καλύτερο μέλλον στον πολιτιστικό τομέα της Κύπρου, προωθώντας τα εκθέματα του κάθε οργανισμού, παράλληλα όμως προωθώντας και τον πολιτισμό της περιοχής τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Κεφάλαιο 7

Επίλογος

Επίλογος

Η παρούσα μελέτη ασχολήθηκε με το χώρο των εκδόσεων στους πολιτιστικούς οργανισμούς, ειδικά το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας και τη «Λεβέντειος Πινακοθήκη». Η παρουσίαση και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, των μελλοντικών κινήσεων και στόχων, καθώς και οι αδυναμίες που προκύπτουν στο χώρο των εκδόσεων, είναι τα σημεία που θίχτηκαν και αναλύθηκαν στις ενότητες της εργασίας.

Η μεθοδολογία έρευνας που πραγματοποιήθηκε, βάσει προσωπικής συνέντευξης και απάντησης ερωτηματολογίου, τα συμπεράσματα που προέκυψαν μέσω των απαντήσεων των αρμόδιων λειτουργών των εκδοτικών δραστηριοτήτων των πολιτιστικών οργανισμών, συνετέλεσαν ώστε να δημιουργηθεί η παρούσα διατριβή, τονίζοντας σε κάθε κεφάλαιο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δημόσιου και ιδιωτικού πολιτιστικού ιδρύματος στην Κύπρο.

Παρουσιάζοντας την υφιστάμενη κατάσταση στον εκδοτικό τομέα, διακρίνεται ότι χρειάζονται μεγάλες αλλαγές και δράσεις ώστε να αναπτυχθεί σε σημαντικό βαθμό το τμήμα των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα.

Εν κατακλείδι, τα συμπεράσματα είναι ευοίωνα για το μέλλον, με προοπτικές για το εκδοτικό κομμάτι των πολιτιστικών οργανισμών, δίνοντας έμφαση στην παρούσα κατάσταση, σε προτεινόμενες αλλαγές και μελλοντικές προωθητικές δράσεις. Η παρούσα έρευνα ασχολήθηκε με την ολική παρουσίαση του εκδοτικού τμήματος των πολιτιστικών οργανισμών, παρόλα αυτά το ερευνητικό πεδίο ανέδειξε ενδιαφέροντα ευρήματα για μελλοντική έρευνα στο πολιτιστικό κομμάτι.

Παράρτημα Α

Ερωτήσεις Συνεντεύξεων

Παρατίθενται οι ερωτήσεις οι οποίες απαντήθηκαν από τους υπεύθυνους των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, ύστερα από προσωπική επικοινωνία. Οι ερωτήσεις τροποποιήθηκαν σε κάποια σημεία, ανάλογα με το περιεχόμενο και την τροπή που πήρε η συνέντευξη με τους υπεύθυνους του κάθε οργανισμού.

Οι ερωτήσεις στο NiMAC δεν απαντήθηκαν με την παρακάτω σειρά, καθώς η συνέντευξη είχε σχεδιαστεί βάσει των ερωτήσεων αριθμητικά, αλλά ύστερα από συζήτηση σε βάθος, τα περισσότερα ερωτήματα απαντήθηκαν στη ροή της συνομιλίας από την υπεύθυνη του τμήματος.

Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας - NiMAC, ύστερα από επικοινωνία με την υπεύθυνη:

Όνομα Υπεύθυνου: κα Μαρίνα Ιωάννου, Διοικητική Λειτουργός.

1. Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας θεωρείται δημόσιος ή ιδιωτικός πολιτιστικός οργανισμός;
2. Ποιος είναι ο τρόπος έκδοσης που χρησιμοποιεί το NiMAC;
3. Ποιο είναι το νομικό πλαίσιο βάσει του οποίου λειτουργεί το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας;
4. Πότε ξεκίνησε η λειτουργία του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού;
5. Πώς αποφασίστηκε η λειτουργία εκδόσεων στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας;
6. Πώς επιλέγει τι βιβλίο/λεύκωμα/κατάλογο θα τυπώσει και διαθέσει στο κοινό της ο οργανισμός;
7. Οι κατάλογοι που εκδίδει το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών έχουν άμεση σχέση με τις εκθέσεις (περιοδικές/μόνιμες);

- 8.** Η εκδοτική διαδικασία υλοποιείται από το NiMAC ή ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες/εκδότες της εγχώριας αγοράς;
- 9.** Πώς γίνεται η επιλογή του εξωτερικού συνεργάτη, βάσει προσφοράς ή απευθείας ανάθεση έργου;
- 10.** Πώς γίνεται η ανάθεση έργου στο τυπογραφείο;
- 11.** Πώς λειτουργεί και διοικείται το τμήμα των εκδόσεων στο NiMAC;
- 12.** Πόσα χρόνια εργάζεστε στη συγκεκριμένη θέση του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας;
- 13.** Πώς γίνεται ο συντονισμός των εργασιών για το τύπωμα ενός καταλόγου;
- 14.** Τα έξοδα λειτουργίας σας καλύπτονται μόνο από τον Δήμο Λευκωσίας ή συνεισφέρουν και ιδιώτες;
- 15.** Έχετε νέα μέλη στην ομάδα εργασίας ή οι συνεργάτες σας είναι οι ίδιοι για μεγάλο χρονικό διάστημα;
- 16.** Η πρόσφατη κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την εκδοτική δραστηριότητα του οργανισμού;
- 17.** Υπήρξαν επιπτώσεις από την κρίση και την έλλειψη κονδυλίων;
- 18.** Συνεργάζεστε με εξωτερικούς συνεργάτες (πχ φωτογράφους, μεταφραστές κλπ) για την ολοκλήρωση ενός έργου ή διεκπεραιώνονται όλες οι διαδικασίες εσωτερικά;
- 19.** Πώς προωθούνται και διατίθενται στην αγορά οι νέοι κατάλογοι/λευκώματα;
- 20.** Κάθε πότε πραγματοποιείται μια νέα έκδοση;
- 21.** Πότε τυπώθηκε ο πιο πρόσφατος κατάλογος του οργανισμού;
- 22.** Πώς επιλέγεται ο τρόπος εκτύπωσης, βιβλιοδεσίας, σχεδίασης και ολοκλήρωσης της έκδοσης;
- 23.** Οι κατάλογοι που τυπώνει το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας ακολουθούν κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο ή προσπαθούν κάθε φορά να έχουν κάτι πρωτότυπο πάνω τους;
- 24.** Οι νέες τεχνολογίες και τα ηλεκτρονικά μέσα επηρέασαν την εκδοτική δραστηριότητα;
- 25.** Υπάρχει διαδικτυακή ζήτηση καταλόγων για ηλεκτρονικές παραγγελίες διαδικτυακά;
- 26.** Δέχετε ηλεκτρονικά μηνύματα από το εσωτερικό ή το εξωτερικό για παραγγελίες ή τυχόν εκδηλώσεις που υλοποιούνται στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας;

27. Οι περισσότερες πωλήσεις των καταλόγων παρατηρούνται κατά την διάρκεια της έκθεσης ή μετά το πέρας αυτής;
28. Υπάρχει απόθεμα προηγούμενων καταλόγων ή εξαντλούνται τα αποθέματα;
29. Γίνεται επανεκτύπωση ενός λευκώματος, αν τυχόν εξαντληθεί;
30. Ποιες είναι οι μελλοντικές στρατηγικές του εκδοτικού τομέα του οργανισμού και τι προσδοκίες έχετε για το μέλλον του;
31. Στην περίοδο που ασχολείστε με το εκδοτικό τμήμα του ιδρύματος, έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές και βελτιώσεις ή υπάρχει στασιμότητα;
32. Υπάρχει αισιοδοξία ή δεν υπάρχουν προοπτικές για το εκδοτικό μέλλον στον χώρο του πολιτισμού;
33. Η νέα γενιά ενδιαφέρεται για τις έντυπες εκδόσεις ή την ενδιαφέρουν περισσότερο τα διαδικτυακά προγράμματα της ιστοσελίδας (αν υπάρχουν);
34. Οι πελάτες/αγοραστές ενδιαφέρονται για παλαιότερες ή νεότερες εκδόσεις του οργανισμού;
35. Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσία διαθέτει διαδικτυακή παρουσία στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;
36. Έχετε συνεργαστεί με κάποιο αντίστοιχο δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό για την κοινή έκδοση κάποιου καταλόγου/λευκώματος/βιβλίου;
37. Υπάρχουν συνεργασίες στον εκδοτικό τομέα με αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού;
38. Υπήρξε ποτέ συνεργασία για κοινή δράση με αντίστοιχο φορέα της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας του νησιού;
39. Για το εκδοτικό μέλλον του ιδρύματος τι έχετε να προτείνετε ή να εισηγηθείτε;

Οι ερωτήσεις στη «Λεβέντειος Πινακοθήκη» απαντήθηκαν με την παρακάτω σειρά, καθώς η συνέντευξη είχε σχεδιαστεί βάσει των ερωτήσεων αριθμητικά, αλλά ύστερα από προσωπική επικοινωνία και έλλειψη χρόνου από την πλευρά του οργανισμού, στάλθηκαν και απαντήθηκαν διαδικτυακά, δίνοντας τη δυνατότητα στην υπεύθυνη να σχολιάσει και να εκφράσει την γνώμη της ελεύθερα.

«Λεβέντειος Πινακοθήκη» (ΛΠ), ύστερα από επικοινωνία με την υπεύθυνη:

Όνομα Υπεύθυνου: κα Δέσποινα Γεωργίου Χατζηνικολάου, Διοικητική Λειτουργός.

1. Ποιος είναι ο τρόπος έκδοσης που χρησιμοποιεί η «Λεβέντειος Πινακοθήκη»;
2. Πότε ξεκίνησε η λειτουργία του εκδοτικού τμήματος του ιδρύματος;

3. Ποιο είναι το νομικό πλαίσιο βάσει του οποίου λειτουργεί η Πινακοθήκη;
4. Πώς αποφασίστηκε η λειτουργία εκδόσεων στη «Λεβέντειος Πινακοθήκη»;
5. Πώς επιλέγει τι βιβλίο – λεύκωμα θα τυπώσει και διαθέσει στο κοινό της;
6. Τα βιβλία που εκδίδει έχουν σχέση με τις περιοδικές – μόνιμες εκθέσεις της Πινακοθήκης;
7. Η εκδοτική διαδικασία υλοποιείται από τη ΛΠ ή ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες / εκδότες της Κύπρου;
8. Πώς λειτουργεί και διοικείται το τμήμα των εκδόσεων στην Πινακοθήκη;
9. Πόσα χρόνια βρίσκεστε στην παρούσα θέση εργασίας;
10. Πώς προωθούνται και διατίθενται στην αγορά τα νέα βιβλία/λευκώματα;
11. Το πωλητήριο της Πινακοθήκης είναι ανεξάρτητο ή είναι υπεύθυνη η Πινακοθήκη για τη λειτουργία του;
12. Κάθε πότε πραγματοποιείται μια νέα έκδοση και πως επιλέγεται ο τρόπος εκτύπωσης, βιβλιοδεσίας, σχεδίασης και ολοκλήρωσης της έκδοσης;
13. Υπάρχει ειδική συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες σε θέματα εκδόσεων και εκτυπώσεων;
14. Οι νέες τεχνολογίες και τα ηλεκτρονικά βιβλία επηρέασαν την εκδοτική δραστηριότητα της Πινακοθήκης;
15. Ποιες είναι οι μελλοντικές στρατηγικές του εκδοτικού τμήματος και τι προσδοκίες έχετε για το μέλλον του;
16. Στην περίοδο που ασχολείστε με το εκδοτικό τμήμα του ιδρύματος, έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές και βελτιώσεις ή υπάρχει στασιμότητα;
17. Γενικότερα υπάρχει αισιοδοξία ή δεν υπάρχουν προοπτικές για το εκδοτικό μέλλον της Πινακοθήκης;
18. Η νέα γενιά ενδιαφέρεται για τις εκδόσεις της Πινακοθήκης ή την ενδιαφέρουν περισσότερο τα διαδικτυακά προγράμματα της ιστοσελίδας;
19. Έχετε συνεργαστεί με κάποιο αντίστοιχο δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό για την κοινή έκδοση κάποιου βιβλίου ή λευκώματος;
20. Για το εκδοτικό μέλλον του ιδρύματος τι έχετε να προτείνετε ή να εισηγηθείτε;

Παράρτημα Β

Απαντήσεις Συνεντεύξεων

Παρατίθενται οι απαντήσεις των υπεύθυνων των εκδοτικών δραστηριοτήτων των μουσείων, ύστερα από προσωπική επικοινωνία. Οι ερωτήσεις τροποποιήθηκαν σε κάποια σημεία, ανάλογα με το περιεχόμενο και την τροπή που πήρε η συνέντευξη με τους υπεύθυνους του κάθε οργανισμού.

Οι ερωτήσεις στο NiMAC δεν απαντήθηκαν με την παρακάτω σειρά, καθώς η συνέντευξη είχε σχεδιαστεί βάσει των ερωτήσεων αριθμητικά, αλλά ύστερα από συζήτηση σε βάθος, τα περισσότερα ερωτήματα απαντήθηκαν στη ροή της συνομιλίας από την υπεύθυνη του τμήματος.

Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας - NiMAC, ύστερα από επικοινωνία με την υπεύθυνη:

Όνομα Υπεύθυνου: κα Μαρίνα Ιωάννου, Διοικητική Λειτουργός.

1. Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας θεωρείται δημόσιος ή ιδιωτικός πολιτιστικός οργανισμός;

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας είναι δημοτικό ίδρυμα, υπό την επίβλεψη του Δήμου Λευκωσίας. Συνεργάζεται με το Ίδρυμα Πιερίδη, όπου στο παρελθόν είχε δράση στις εκδόσεις, πλέον όμως έχει σταματήσει τις εκδόσεις του.

2. Ποιος είναι ο τρόπος έκδοσης που χρησιμοποιεί το NiMAC;

Ο οργανισμός τυπώνει καταλόγους βάσει των εκθέσεων που υλοποιεί, ανάλογα με το θέμα της έκθεσης. Συνήθως τυπώνει 1000 αντίτυπα σε κάθε έκθεση (λόγω έλλειψης χρηματοδότησης) ενώ οι διαδικασίες γίνονται είτε εσωτερικά, είτε ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες. Πιο αναλυτικά, ο σχεδιασμός, η σελιδοποίηση και όλα τα σχετικά με το έντυπο γίνονται από τα άτομα του οργανισμού, ενώ το τύπωμα

ανατίθεται σε τυπογραφείο. Ο τυπωμένος κατάλογος παρουσιάζεται στα εγκαίνια της έκθεσης και διατίθεται προς πώληση στον χώρο μέχρι το πέρας της έκθεσης.

3. Ποιο είναι το νομικό πλαίσιο βάσει του οποίου λειτουργεί το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας;

Το νομικό πλαίσιο βάσει του οποίου λειτουργεί ο οργανισμός αντιστοιχεί στις διαδικασίες του Δήμου Λευκωσίας, καθώς βρίσκεται υπό την επίβλεψη του.

4. Πότε ξεκίνησε η λειτουργία του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού;

Η πρώτη έκθεση του NiMAC έγινε το 1994. Από το 1994-2018 διοργανώνει εκθέσεις και τυπώνει αντίστοιχους καταλόγους σχετικά με το θέμα των εκθέσεων. Ο οργανισμός δεν ασχολείται με το τύπωμα διαφημιστικών ή προωθητικών αντικειμένων, καθώς τυπώνει μόνο καταλόγους βάσει των εκθέσεων που πραγματοποιεί.

5. Πώς αποφασίστηκε η λειτουργία εκδόσεων στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας;

Οι κατάλογοι που τυπώνει ο οργανισμός είναι σύμφωνα με τις εκθέσεις που διοργανώνει. Το 80% περίπου των εκθέσεων που έχει διοργανώσει έχουν τυπωθεί σε καταλόγους τέχνης, σε δίγλωσση μορφή. Ελάχιστες εκθέσεις δεν έχουν τυπώσει καταλόγους, είτε λόγω κόστους είτε λόγω έλλειψης χρόνου.

6. Πώς επιλέγει τι βιβλίο/λεύκωμα/κατάλογο θα τυπώσει και διαθέσει στο κοινό της ο οργανισμός;

Η επιλογή γίνεται πάντα βάσει των εκθέσεων που υλοποιεί στο χώρο του ο οργανισμός. Βέβαια, αν υπάρχει προϋπολογισμός και χορηγοί, οι διαδικασίες υλοποιούνται με μεγαλύτερη ευκολία.

7. Οι κατάλογοι που εκδίδει το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών έχουν άμεση σχέση με τις εκθέσεις (περιοδικές/μόνιμες);

Οι κατάλογοι πάντα τυπώνονται βάσει των εκθέσεων που πραγματοποιεί ο οργανισμός και σύμφωνα με το περιεχόμενο των εκθέσεων. Οι εκθέσεις διαρκούν συνήθως 3-4 μήνες και συνήθως υπάρχουν καλλιτέχνες από την Κύπρο αλλά και το εξωτερικό. Στο παρελθόν ο οργανισμός διατηρούσε κατάστημα πώλησης διάφορων προωθητικών αντικειμένων στην παλιά πόλη της Λευκωσίας, αλλά λόγω έλλειψης χρηματοδότησης και μειωμένων εσόδων, αποφασίστηκε το κλείσιμό του, καθώς δεν πραγματοποιούσε ικανοποιητικές πωλήσεις.

- 8.** Η εκδοτική διαδικασία υλοποιείται από το NiMAC ή ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες/εκδότες της εγχώριας αγοράς;

Συνήθως ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες. Το τυπογραφείο, με τη μέθοδο των προσφορών αναλαμβάνει το έργο εκτύπωσης και βιβλιοδεσίας.

- 9.** Πώς γίνεται η επιλογή του εξωτερικού συνεργάτη, βάσει προσφοράς ή απευθείας ανάθεση έργου;

Με τη μέθοδο των προσφορών, η πιο οικονομική εταιρία αναλαμβάνει την υλοποίηση του έργου. Οι τιμές συνήθως κυμαίνονται στο ίδιο ποσό, ενώ επιλέγεται το πιο χαμηλό.

- 10.** Πώς γίνεται η ανάθεση έργου στο τυπογραφείο;

Συνήθως υπάρχουν τρεις προσφορές από τυπογραφεία της ευρύτερης περιοχής, όπου επιλέγεται η πιο οικονομική.

- 11.** Πώς λειτουργεί και διοικείται το τμήμα των εκδόσεων στο NiMAC;

Υπάρχει ο υπεύθυνος του εκδοτικού τμήματος του οργανισμού, ο οποίος συντονίζει και ελέγχει την ομάδα και τις διαδικασίες. Υπάρχουν συνεργάτες και φωτογράφοι, μεταφραστές και συντάκτες των κειμένων, εντός του οργανισμού, οι οποίοι αναλαμβάνουν συγκεκριμένες εργασίες, ενώ κάποιους καταλόγους τους αναλαμβάνουν οι καλλιτέχνες. Στο τελικό στάδιο, οι επιμελητές των εκθέσεων και των έργων ελέγχουν το τελικό κείμενο και τη μορφή του πριν αποσταλεί στο τυπογραφείο για εκτύπωση και βιβλιοδεσία.

- 12.** Πόσα χρόνια εργάζεστε στη συγκεκριμένη θέση του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας;

Στην παρούσα θέση βρίσκομαι για 18 συναπτά έτη, ενώ η ομάδα που συντονίζω αποτελείται από τα ίδια άτομα τα τελευταία χρόνια λειτουργίας του οργανισμού. Πριν την παρούσα θέση μου, εργαζόμουν στον ιδιωτικό τομέα σε οργανισμό εκδόσεων έντυπου υλικού.

- 13.** Πώς γίνεται ο συντονισμός των εργασιών για το τύπωμα ενός καταλόγου;

Η ομάδα συντονίζεται από τον υπεύθυνο των εκδόσεων του οργανισμού και αναλαμβάνει ο καθένας συγκεκριμένο κομμάτι εργασίας.

- 14.** Τα έξοδα λειτουργίας σας καλύπτονται μόνο από τον Δήμο Λευκωσίας ή συνεισφέρουν και ιδιώτες;

Τα έξοδα λειτουργίας αναλαμβάνει ο Δήμος Λευκωσίας, οι εκθέσεις λειτουργούν είτε με χορηγίες είτε με έξοδα του Δήμου, ο προϋπολογισμός αποφασίζεται από το αρμόδιο Υπουργείο, ενώ υπάρχουν και ιδιώτες χορηγοί που συνεισφέρουν οικονομικά.

15. Έχετε νέα μέλη στην ομάδα εργασίας ή οι συνεργάτες σας είναι οι ίδιοι για μεγάλο χρονικό διάστημα;

Κατά διαστήματα υπήρξαν άτομα σε θέση πρακτικής άσκησης στον οργανισμό, τα οποία συμμετείχαν σε όλες τις διαδικασίες συγγραφής και υλοποίησης διαφόρων καταλόγων. Παρόλα αυτά, η βασική ομάδα εργασίας αποτελείται από τα ίδια πρόσωπα εδώ και αρκετά χρόνια.

16. Η πρόσφατη κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την εκδοτική δραστηριότητα του οργανισμού;

Η εκδοτική δραστηριότητα του οργανισμού επηρεάστηκε σε σημαντικό βαθμό, αφού από το 2012 και μετά δεν υπήρξε έκδοση έντυπου καταλόγου.

17. Υπήρξαν επιπτώσεις από την κρίση και την έλλειψη κονδυλίων;

Υπήρξαν σημαντικές επιπτώσεις λόγω έλλειψης κονδυλίων. Το κλείσιμο του καταστήματος προώθησης των εκδόσεων και των αναμνηστικών προϊόντων επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τον οργανισμό.

18. Συνεργάζεστε με εξωτερικούς συνεργάτες (πχ φωτογράφους, μεταφραστές κλπ) για την ολοκλήρωση ενός έργου ή διεκπεραιώνονται όλες οι διαδικασίες εσωτερικά;

Κάποιες διαδικασίες πραγματοποιούνται εσωτερικά από τους εργαζόμενους του οργανισμού, ενώ άλλες ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες.

19. Πώς προωθούνται και διατίθενται στην αγορά οι νέοι κατάλογοι/λευκώματα;

Μέσω της ιστοσελίδας του οργανισμού, μέσω των εκθέσεων και από διάφορα παζαράκια σε διάφορους οργανισμούς. Υπήρχε κατάσταση στο παρελθόν, όπου παρουσιάζονταν και πωλούνταν οι εκδόσεις του οργανισμού, πλέον όμως δεν υφίσταται. Ο πελάτης μπορεί επίσης να παραγγείλει διαδικτυακά τον κατάλογο που τον ενδιαφέρει, ενώ ο οργανισμός αναλαμβάνει την αποστολή και την παράδοση του καταλόγου.

20. Κάθε πότε πραγματοποιείται μια νέα έκδοση;

Ανάλογα με τις εκθέσεις που αναλαμβάνει ο οργανισμός, υπάρχουν και οι αντίστοιχοι κατάλογοι. Οι εκθέσεις συνήθως διαρκούν 4-5 μήνες, όπου παρουσιάζονται και προβάλλονται οι εκδόσεις του οργανισμού.

21. Πότε τυπώθηκε ο πιο πρόσφατος κατάλογος του οργανισμού;

Ο πιο πρόσφατος κατάλογος τυπώθηκε το 2012.

22. Πώς επιλέγεται ο τρόπος εκτύπωσης, βιβλιοδεσίας, σχεδίασης και ολοκλήρωσης της έκδοσης;

Ο σχεδιασμός του καταλόγου συνάδει με την έκθεση και το λογότυπό της. Υπάρχει προσπάθεια να μην είναι ίδιοι οι κατάλογοι, καθώς η κάθε έκθεση είναι διαφορετική από τις προηγούμενες, επομένως και οι κατάλογοι ακολουθούν το ίδιο μοτίβο. Προσπαθούν να έχουν κάτι το διαφορετικό κάθε φορά, να υπάρχει νέο έντυπο και πρωτοποριακό περιεχόμενο. Βέβαια, όλα τα παραπάνω εξαρτώνται και από το ύφος της έκθεσης, τους καλλιτέχνες και το αντικείμενο, καθώς σημαντικό ρόλο παίζει και η ηλικία των καλλιτεχνών. Αν είναι νέοι επιλέγουν άλλες αποχρώσεις, ενώ αν είναι πιο μεγάλοι, επιλέγουν διαφορετική εμφάνιση.

23. Οι κατάλογοι που τυπώνει το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας ακολουθούν κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο ή προσπαθούν κάθε φορά να έχουν κάτι πρωτότυπο πάνω τους;

Ανάλογα με τον καιρό και τη μόδα που επικρατεί κάθε φορά, το εξωτερικό τύπωμα των καταλόγων διαφοροποιείται και ακολουθεί τα πρότυπα της εποχής.

24. Οι νέες τεχνολογίες και τα ηλεκτρονικά μέσα επηρέασαν την εκδοτική δραστηριότητα;

Οι νέες τεχνολογίες βοήθησαν σχετικά με το περιεχόμενο των καταλόγων και των εκδόσεων, αλλά δεν υπάρχει μεγάλη κίνηση διαδικτυακά.

25. Υπάρχει διαδικτυακή ζήτηση καταλόγων για ηλεκτρονικές παραγγελίες διαδικτυακά;

Δεν υπάρχουν διαδικτυακές παραγγελίες, ενώ τα ηλεκτρονικά μηνύματα για παραγγελίες από το εξωτερικό είναι ελάχιστες (για παραγγελίες καταλόγων στα αγγλικά).

26. Δέχετε ηλεκτρονικά μηνύματα από το εσωτερικό ή το εξωτερικό για παραγγελίες ή τυχόν εκδηλώσεις που υλοποιούνται στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας;

Ελάχιστα είναι τα ηλεκτρονικά μηνύματα (λιγότερες από 5 παραγγελίες) για διαδικτυακές παραγγελίες καταλόγων τα τελευταία χρόνια χρήσης και αξιοποίησης των διαδικτυακών παραγγελιών.

27. Οι περισσότερες πωλήσεις των καταλόγων παρατηρούνται κατά την διάρκεια της έκθεσης ή μετά το πέρας αυτής;

Οι περισσότερες πωλήσεις παρατηρούνται την ημέρα των εγκαινίων της έκθεσης, καθώς υπάρχει μεγάλη επισκεψιμότητα και είναι πιο προσιτές οι τιμές. Επίσης, διοργανώνονται διάφορα παζάρια σε εκδηλώσεις που πραγματοποιεί ο οργανισμός, όπου κάποιος μπορεί να βρει εκδόσεις σε χαμηλότερες τιμές.

28. Υπάρχει απόθεμα προηγούμενων καταλόγων ή εξαντλούνται τα αποθέματα;

Όλοι οι κατάλογοι υπάρχουν σε βάση δεδομένων στην ιστοσελίδα του οργανισμού. Οι περισσότεροι κατάλογοι υπάρχουν σε απόθεμα, οπότε ο ενδιαφερόμενος πελάτης μπορεί να παραγγείλει τον κατάλογο που τον ενδιαφέρει. Ωστόσο, με τις πωλήσεις των καταλόγων δεν καλύπτονται τα έξοδα εκτύπωσης και βιβλιοδεσίας.

29. Γίνεται επανεκτύπωση ενός λευκώματος, αν τυχόν εξαντληθεί;

Ελάχιστοι κατάλογοι είναι εξαντλημένοι, ενώ οι περισσότεροι διατίθενται προς πώληση. Αν τυχόν εξαντληθεί κάποιος κατάλογος, σπάνια υπάρχει επανεκτύπωση, καθώς δεν υπάρχουν τα αντίστοιχα κονδύλια. Οι εξαντλημένοι κατάλογοι συνήθως είναι παλαιοί σε έκδοση και δεν υπάρχει λόγος να εκδοθούν ξανά.

30. Ποιες είναι οι μελλοντικές στρατηγικές του εκδοτικού τομέα του οργανισμού και τι προσδοκίες έχετε για το μέλλον του;

Το μέλλον του οργανισμού στηρίζεται στις εκδόσεις και τις αντίστοιχες εκθέσεις που διοργανώνει, καθώς στο τέλος κάθε έκθεσης αυτό που μένει είναι ο κατάλογος σε έντυπη μορφή. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της έκθεσης και το τελικό προϊόν της.

31. Στην περίοδο που ασχολείστε με το εκδοτικό τμήμα του ιδρύματος, έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές και βελτιώσεις ή υπάρχει στασιμότητα;

Από την αρχή των εκδόσεων των καταλόγων υπάρχουν αλλαγές. Όχι σε μεγάλο βαθμό, αλλά υπάρχει θετικό κλίμα και πεποίθηση, καθώς οι κατάλογοι ακόμη τυπώνονται.

32.Υπάρχει αισιοδοξία ή δεν υπάρχουν προοπτικές για το εκδοτικό μέλλον στον χώρο του πολιτισμού;

Γενικά υπάρχει αισιόδοξο κλίμα, καθώς υπάρχουν χορηγοί και εθελοντές που ασχολούνται με τις εκθέσεις και τους καταλόγους.

33.Η νέα γενιά ενδιαφέρεται για τις έντυπες εκδόσεις ή την ενδιαφέρουν περισσότερο τα διαδικτυακά προγράμματα της ιστοσελίδας (αν υπάρχουν);

Οι κατάλογοι υπάρχουν στην ιστοσελίδα του οργανισμού, με μια μικρή περίληψη, τον αριθμό των σελίδων, καθώς και γενικά ενημερωτικά σχετικά με την έκδοση. Ωστόσο, δεν υπάρχει ολοκληρωμένο αρχείο καταλόγων, ώστε να μπορεί ο επισκέπτης να το κατεβάσει στον υπολογιστή του και να το επεξεργαστεί.

34.Οι πελάτες/αγοραστές ενδιαφέρονται για παλαιότερες ή νεότερες εκδόσεις του οργανισμού;

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές είναι σχετικά νέοι (35-45-50 ετών) και ενδιαφέρονται για πιο παλαιές εκδόσεις (δεκαετίας 1990) για να τα έχουν στο αρχείο τους συνήθως. Είναι γνώστες του αντικειμένου και διαθέτουν καλλιτεχνική άποψη.

35.Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσία διαθέτει διαδικτυακή παρουσία στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

Ο οργανισμός διαθέτει σελίδα στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Facebook, Instagram), ενώ οι κατάλογοι υπάρχουν στην ιστοσελίδα του οργανισμού.

36.Έχετε συνεργαστεί με κάποιο αντίστοιχο δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό για την κοινή έκδοση κάποιου καταλόγου/λευκώματος/βιβλίου;

Ο οργανισμός έχει συνεργαστεί με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, όπου έχει οργανώσει εκθέσεις και προγράμματα. Κατά καιρούς έχει συνεργαστεί με μουσεία, πανεπιστήμια και αντίστοιχα ιδρύματα με το NiMAC, τόσο εσωτερικά όσο και στο εξωτερικό.

37.Υπάρχουν συνεργασίες στον εκδοτικό τομέα με αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού;

Κατά καιρούς έχει συνεργαστεί με μουσεία, πανεπιστήμια και αντίστοιχα ιδρύματα με το NiMAC, τόσο εσωτερικά όσο και στο εξωτερικό. Έχει συνεργαστεί με οργανισμούς σε Ιταλία, Μάλτα, Ελλάδα και Αγγλία.

38.Υπήρξε ποτέ συνεργασία για κοινή δράση με αντίστοιχο φορέα της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας του νησιού;

Στο παρελθόν υπήρξαν συνεργασίες με αντίστοιχα ιδρύματα της τουρκοκυπριακής κοινότητας, σε κοινές εκθέσεις και έντυπους τρίγλωσσους καταλόγους (ελληνικά, τουρκικά και αγγλικά). Παρόλα αυτά, λόγω δυσκολιών σε μετάφραση και συνεννόηση, πλέον υπάρχουν συνεργασίες μόνο με αντίστοιχα ιδρύματα της ελεύθερης περιοχής του νησιού ή της Ευρώπης.

39.Για το εκδοτικό μέλλον του ιδρύματος τι έχετε να προτείνετε ή να εισηγηθείτε;

Γενικά, έχει μειωθεί η κίνηση σε εκδόσεις και έντυπης μορφής καταλόγους. Πλέον οι καλλιτέχνες τυπώνουν λίγα κομμάτια έντυπων καταλόγων, καθώς όλα τα έργα βρίσκονται διαδικτυακά. Όλοι οι κατάλογοι βέβαια διαθέτουν ISBN και είναι καταλογραφημένοι, ενώ σε όλους τους καταλόγους αναφέρονται οι χορηγοί που συνεισφέρουν στη διαδικασία.

Οι ερωτήσεις στη «Λεβέντειος Πινακοθήκη» απαντήθηκαν με την παρακάτω σειρά, καθώς η συνέντευξη είχε σχεδιαστεί βάσει των ερωτήσεων αριθμητικά, αλλά ύστερα από προσωπική επικοινωνία και έλλειψη χρόνου από την πλευρά του οργανισμού, στάλθηκαν και απαντήθηκαν διαδικτυακά, δίνοντας τη δυνατότητα στην υπεύθυνη να σχολιάσει και να εκφράσει την γνώμη της ελεύθερα.

«Λεβέντειος Πινακοθήκη» (ΛΠ), ύστερα από επικοινωνία με την υπεύθυνη:

Όνομα Υπεύθυνου: κα Δέσποινα Γεωργίου Χατζηνικολάου, Διοικητική Λειτουργός.

1. Ποιος είναι ο τρόπος έκδοσης που χρησιμοποιεί η «Λεβέντειος Πινακοθήκη»;

Ένα Μουσείο ή μια Πινακοθήκη με βάση και το καταστατικό του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων είναι «ένα ίδρυμα μόνιμο, χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της εξέλιξής της, ανοικτό στο κοινό, το οποίο ερευνά, αποκτά, συντηρεί, γνωστοποιεί και κυρίως εκθέτει τις υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου μέσα από τις συλλογές και τις δραστηριότητες του. Έτσι άμεση προτεραιότητα της Πινακοθήκης είναι ακριβώς να διαφυλάττει, να προστατεύει, να μελετά αλλά και να επικοινωνεί με το κοινό και να επαναπροσδιορίσει το σημαντικό ρόλο που οφείλει να

διαδραματίσει στη διαφύλαξη, προβολή και προώθηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς όχι μόνο της Κύπρου αλλά και της Ευρώπης και γενικότερα. Παρόλο που προσδίδουμε ιδιαίτερη έμφαση στην επικοινωνία της Πινακοθήκης με το πλατύ κοινό με εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις, διαλέξεις, προσωρινές εκθέσεις, έχουμε επίσης καταρτίσει ένα περιορισμένης εμβέλειας εκδοτικό πρόγραμμα με στόχο την προώθηση κυρίως θεμάτων που αφορούν τις συλλογές αλλά και τις προσωρινές μας εκθέσεις. Στα τέσσερα μόλις χρόνια λειτουργίας μας οι εκδόσεις της Πινακοθήκης αποτελούν επί το πλείστον καταλόγους που συνοδεύουν τις προσωρινές εκθέσεις που διοργανώνονται. Έχουν φυσικά εκδοθεί και κυκλοφορούν εκδόσεις που αναφέρονται στις τρεις μόνιμες συλλογές της Πινακοθήκης (Κυπριακή Συλλογή, Συλλογή του Παρισιού, Ελληνική Συλλογή)- εμπειριστατωμένοι κατάλογοι/μελέτες των συλλογών, παιδικά βιβλία δραστηριοτήτων και σύντομοι οδηγοί με τα σπουδαιότερα έργα των συλλογών. Παράλληλα, σε πολύ περιορισμένο βαθμό και κατόπιν προσεκτικής επιλογής θεμάτων, η Πινακοθήκη ενδεχομένως μπορεί να χρηματοδοτήσει ή να συμμετέχει σε εκδόσεις που αφορούν θέματα που εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα και στα πλαίσια των συλλογών μας.

2. Πότε ξεκίνησε η λειτουργία του εκδοτικού τμήματος του ιδρύματος;

Η πρώτη έκδοση της Πινακοθήκης, η οποία αφορούσε ένα συμπληρωμένο κατάλογο και παρουσίαση της Ελληνικής Συλλογής έγινε το 2012 πριν ακόμα ανοίξει για το κοινό η Πινακοθήκη.

3. Ποιο είναι το νομικό πλαίσιο βάσει του οποίου λειτουργεί η Πινακοθήκη;

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη υπάγεται και στηρίζεται αποκλειστικά από το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη.

4. Πώς αποφασίστηκε η λειτουργία εκδόσεων στη «Λεβέντειος Πινακοθήκη»;

Η λειτουργία ενός μουσείου, η έκθεση έργων τέχνης και η πραγματοποίηση προσωρινών εκθέσεων συνδέεται άρρηκτα με την έκδοση καταλόγων, ακαδημαϊκών και μουσειολογικών μελετών.

5. Πώς επιλέγει τι βιβλίο – λεύκωμα θα τυπώσει και διαθέσει στο κοινό της;

Καταρχήν οι μόνιμες συλλογές και έπειτα οι διάφορες προσωρινές εκθέσεις ορίζουν τα πλαίσια της εκδοτικής λειτουργίας της Πινακοθήκης. Πέραν αυτού λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες του κοινού, βοηθώντας μας να εξαπλωθούμε σε περαιτέρω τομείς, όπως για παράδειγμα τα παιδικά βιβλία δραστηριοτήτων.

6. Τα βιβλία που εκδίδει έχουν σχέση με τις περιοδικές – μόνιμες εκθέσεις της Πινακοθήκης;

Όλες οι προσωρινές εκθέσεις συνοδεύονται από κατάλογο – μεγαλύτερες ακαδημαϊκές εκδόσεις για τις μεγάλες -κυρίως διεθνείς- προσωρινές εκθέσεις και μικρότεροι κατάλογοι για τις μικρότερες ή παράλληλες προσωρινές εκθέσεις που διοργανώνονται στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Coco_Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης.

7. Η εκδοτική διαδικασία υλοποιείται από τη ΛΠ ή ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες / εκδότες της Κύπρου;

Τα κείμενα/ακαδημαϊκές μελέτες συγγράφονται από μέλη της ομάδας της Πινακοθήκης, επιμελητές των συλλογών/εκθέσεων και ανάλογα της θεματολογίας/έκθεσης συνεργάτες της Πινακοθήκης από διεθνή ινστιτούτα, μουσεία και πανεπιστήμια. Ο σχεδιασμός και η εκτύπωση πραγματοποιείται σχεδόν αποκλειστικά στην Κύπρο.

8. Πώς λειτουργεί και διοικείται το τμήμα των εκδόσεων στην Πινακοθήκη;

Η γενική επιμέλεια όλων ανεξαιρέτων των εκδόσεων ανήκει στη Διεύθυνση της Πινακοθήκης, την Διευθύντρια, κυρία Λουκία Λοΐζου Χατζηγαβριήλ, και Υποδιευθύντρια, κυρία Δήμητρα Θεοδότου Αναγνωστοπούλου.

9. Πόσα χρόνια βρίσκεστε στην παρούσα θέση εργασίας;

Από το 2012.

10. Πώς προωθούνται και διατίθενται στην αγορά τα νέα βιβλία/λευκώματα;

Όλες οι εκδόσεις διατίθενται προς πώληση στο πωλητήριο της Πινακοθήκης. Πέραν αυτού υπάρχουν συνεργασίες με βιβλιοπωλεία τόσο εντός της Κύπρου όσο και στο εξωτερικό, ενώ στο άμεσο μέλλον θα είναι επίσης διαθέσιμα μέσω του ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop) της Πινακοθήκης, με δυνατότητα αποστολής σε όλες τις χώρες του εξωτερικού.

11. Το πωλητήριο της Πινακοθήκης είναι ανεξάρτητο ή είναι υπεύθυνη η Πινακοθήκη για τη λειτουργία του;

Υπάρχει αρμόδια επιτροπή έγκρισης των προτάσεων και των συνεργασιών για τα προϊόντα που θα διατίθενται προς πώληση στο πωλητήριο της Πινακοθήκης, με άμεση φυσικά σχέση με την Διεύθυνση της Πινακοθήκης.

12. Κάθε πότε πραγματοποιείται μια νέα έκδοση και πως επιλέγεται ο τρόπος εκτύπωσης, βιβλιοδεσίας, σχεδίασης και ολοκλήρωσης της έκδοσης;

Η βασική εκδοτική δραστηριότητα της Πινακοθήκης βασίζεται στις προσωρινές εκθέσεις, οι οποίες προγραμματίζονται περίπου κάθε 5-6 μήνες.

13.Υπάρχει ειδική συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες σε θέματα εκδόσεων και εκτυπώσεων;

Υπάρχουν μόνιμες συνεργασίες με γραφίστες, φωτογράφους και επιμελητές εκδόσεων.

14.Οι νέες τεχνολογίες και τα ηλεκτρονικά βιβλία επηρέασαν την εκδοτική δραστηριότητα της Πινακοθήκης;

Οι εκδόσεις της Πινακοθήκης, οι οποίες δεν αποτελούν μόνο ακαδημαϊκές μελέτες, θεωρούνται σημαντικές προσθήκες στις βιβλιοθήκες του κοινού με ανάλογα ενδιαφέροντα. Παρόλο που στηρίζουμε σε συγκεκριμένες περιπτώσεις τις ηλεκτρονικές εκδόσεις, εντούτοις είναι γενικά αποδεκτό σε παγκόσμιο επίπεδο ότι τα βιβλία τέχνης εξακολουθούν να προτιμώνται στην παραδοσιακή τους μορφή.

15.Ποιες είναι οι μελλοντικές στρατηγικές του εκδοτικού τμήματος και τι προσδοκίες έχετε για το μέλλον του;

Ένας από τους κυριότερους στόχους της Πινακοθήκης είναι η ανάδειξη του τόπου μας ως σοβαρός και ουσιαστικός εταίρος στο γίνεσθαι των Ευρωπαϊκών και όχι μόνων μουσείων. Σύγχρονη μουσειολογική δραστηριότητα και προσεγγίσεις, συνεργασίας με μεγάλα διεθνή μουσεία, κάτι το οποίο διαφαίνεται από με τις ολοένα και περισσότερες διεθνείς συνεργασίες για την πραγματοποίηση ιδιωτικών εκθέσεων.

16.Στην περίοδο που ασχολείστε με το εκδοτικό τμήμα του ιδρύματος, έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές και βελτιώσεις ή υπάρχει στασιμότητα;

Όπως έχει αναφερθεί πιο πάνω, γίνεται μια συνεχής προσπάθειας βελτίωσης, επιμόρφωσης και προόδου μέσα από όλες τις δραστηριότητες και ενέργειες της Πινακοθήκης, προσφέροντας έτσι και την καλύτερη δυνατή εμπειρία σε όλους τους επισκέπτες μας, όλων των ηλικιών.

17.Γενικότερα υπάρχει αισιοδοξία ή δεν υπάρχουν προοπτικές για το εκδοτικό μέλλον της Πινακοθήκης;

Περισσότερες πληροφορίες για τη στρατηγική, τα μελλοντικά πλάνα και δραστηριότητες της Πινακοθήκης μπορείτε να βρείτε στις Ετήσιες Εκθέσεις και Στρατηγικούς Προγραμματισμούς που υπάρχουν δημοσιευμένα στην ιστοσελίδα μας: http://www.leventisgallery.org/explore-the-aglc/annual_reports.

18. Η νέα γενιά ενδιαφέρεται για τις εκδόσεις της Πινακοθήκης ή την ενδιαφέρουν περισσότερο τα διαδικτυακά προγράμματα της ιστοσελίδας;

Η σχέση της νέας γενιάς με το διαδίκτυο και την τεχνολογία δεν θα μπορούσε ούτε να αμφισβητηθεί ούτε να μην ληφθεί υπόψη για την δραστηριότητα της Πινακοθήκης. Το προσωπικό της Πινακοθήκης ανανεώνει και ενημερώνει σε καθημερινή βάση τόσο την επίσημη ιστοσελίδα της Πινακοθήκης όσο και άλλες σελίδες στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για τις δραστηριότητες αλλά και για τις συλλογές και τα έργα. Υπάρχουν επίσης εκπαιδευτικά προγράμματα, εγκεκριμένα από το Υπουργείο Παιδείας, βασισμένα στις μόνιμες συλλογές της Πινακοθήκης τα οποία στηρίζονται για την πραγματοποίησή τους σε ειδικά σχεδιασμένες εφαρμογές σε tablets και iPads, ενώ έχουν σχεδιαστεί ειδικές εφαρμογές/παιχνίδια για συσκευές iOS (<http://www.leventisgallery.org/learn/games>). Φυσικά πάντα μια έντυπη έκδοση εμπλουτίζει και προσφέρει εποικοδομητικά στην εμπειρία της επίσκεψης στην Πινακοθήκη.

19. Έχετε συνεργαστεί με κάποιο αντίστοιχο δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό για την κοινή έκδοση κάποιου βιβλίου ή λευκώματος;

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη έχει ήδη συνεργαστεί τόσο με δημόσιους φορείς (όπως τον Δήμο Λευκωσίας), όσο και με άλλους οργανισμούς και μουσεία (μεταξύ άλλων το Μουσείο Μπενάκη, το Λύκειο των Ελληνίδων Λονδίνου, Editions Hazan στη Γαλλία, το Μουσείο του Λούβρου, το Ίδρυμα Patrick Leigh Fermor, το John Craxton Estate) είτε για την από κοινού έκδοση βιβλίων είτε για τη στήριξη / επιχορήγηση τους.

20. Για το εκδοτικό μέλλον του ιδρύματος τι έχετε να προτείνετε ή να εισηγηθείτε;

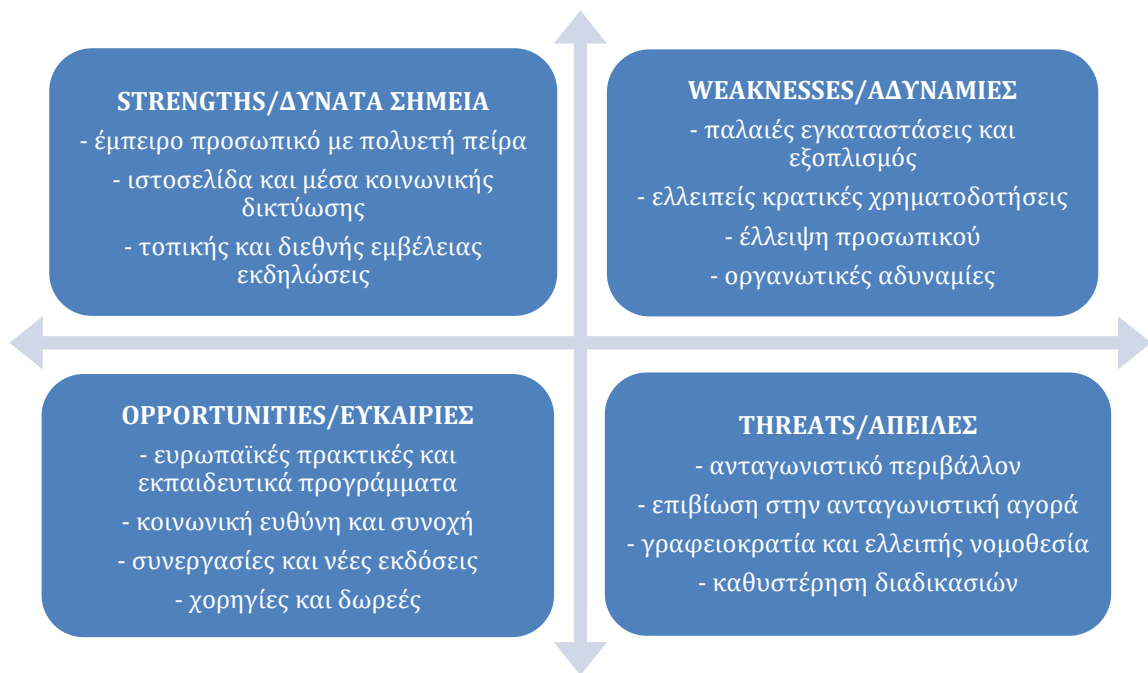
Πιστεύουμε ένας καλός και άρτια γραμμένος και σχεδιασμένος κατάλογος προσωρινής έκθεσης ή μια σοβαρή μονογραφία για ένα συγκεκριμένο θέμα, καλλιτέχνη ή ακόμα και θέματα μουσειολογικού ενδιαφέροντος, αποτελούν ένα διαβατήριο και ένα εργαλείο που μπορεί-πέραν από το να βρεθεί σε βιβλιοθήκες πανεπιστημίων, φιλότεχνων και φοιτητών- να είναι και ένας ουσιαστικός πρεσβευτής του έργου της Πινακοθήκης σε άλλους πολιτιστικούς οργανισμούς και ιδρύματα. Είναι ένα μέσο με το οποίο μπορούν να ξεκινήσουν νέες συνεργασίες και να αναπτυχθούν νέες παράμετροι που αφορούν την προβολή και έρευνα της Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης και όχι μόνο.

Παράρτημα Γ

SWOT Ανάλυση

Για την επίτευξη των στόχων τους οι πολιτιστικοί οργανισμοί, πρέπει να εφαρμόσουν ένα στρατηγικό σχεδιασμό, βάσει της ανάλυσης του εσωτερικού τους περιβάλλοντος, των δυνατών και αδυνάτων σημείων τους, καθώς και των ευκαιριών και απειλών τους, όπως προκύπτει από την ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats).

SWOT Ανάλυση: Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας.

Διάγραμμα 1: Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης NiMAC (SWOT analysis).

SWOT Ανάλυση: «Λεβέντειος Πινακοθήκη».

Διάγραμμα 2: Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης «Λεβέντειος Πινακοθήκη» (SWOT analysis).

Παράρτημα Δ

Εκδόσεις Οργανισμών

Παρακάτω παρατίθενται οι εκδόσεις των δυο οργανισμών, όπως παρουσιάζονται στις επίσημες ιστοσελίδες τους.

Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας

Στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, οι κατάλογοι παρουσιάζουν έργα των εκθέσεων, σε δίγλωσση μορφή (ελληνικά, αγγλικά). Κάποιοι κατάλογοι διατίθενται δωρεάν, κάποιοι έχουν ήδη εξαντληθεί, ενώ οι περισσότεροι κυκλοφορούν και μπορούν να παραγγελθούν είτε τηλεφωνικά είτε διαδικτυακά.

- 1994. Το δέντρο, πηγή έμπνευσης – αφορμή δημιουργίας. 2^{ος} τόμος.
- 1994. Πηλός και πλαστική δημιουργία.
- 1995. Στεφανίδης., Μ., & Λαμπράκη-Πλάκα., Μ., Παρθένης – Γκίκας – Τσαρούχης – Μόραλης – Τέσσερις Δάσκαλοι του Ελληνικού Μοντερνισμού.
- 1995. Out of Print. Βρετανική Χαρακτική 1946-1976.
- 1995. Ιχθύς. 1^{ος} τόμος.
- 1995. Ιχθύς. 2^{ος} τόμος.
- 1995. Ευρωπαϊκό Περιβάλλον Ελπίδας.
- 1995. Enzo Cucchi – The Titans of the Third Millennium. Εξαντλημένο.
- 1997. Τουμαζής., Γ., Άγγελος Μακρίδης.
- 1997. Gooding., Μ., & Heron., Ρ., Επαναστάσεις 1950-1960-1970.Εξαντλημένο.
- 1998. Η Ευρώπη εν Κινήσει – το Τείχος του Βερολίνου.
- 1999. Τουμαζής., Γ., Ball., Ρ., Μελετίου., Ν., Thrift., J., Taylor., L., Penn., Μ., Laurence., S., Myerson., J., Flashback – 100 χρόνια Design.
- 2000. Κασιμάτη., Μ., Κορότσου., Μ., & Νικολαΐδου., Τ., Φώτα και Σκιές. Πανόραμα Ελληνικής Χαρακτικής.
- 2000. Τουμαζής., Γ., Ένας Μεταβαλλόμενος Κόσμος – Βρετανική Γλυπτική. Εξαντλημένο.

- 2000. Νικήτα, Ε., Από τη Σμιλή στο Ήλεκτρον – 100 χρόνια Γλυπτικής στην Κύπρο. Εξαντλημένο.
- 2000. Τουμάζης, Γ., & Νικήτα, Ε., Εικόνες εν Κινήσει.
- 2000. Τουμάζης, Γ., Trauma – Μαρία Λοιζίδου.
- 2000., Τουμαζής Γ., The Tree – Source of Inspirations – Cause for Creation.
- 2001. Γρέγου, Κ., & Deitch, J., Shortcuts – Έργα από τη Συλλογή του Δάκη Ιωάννου.
- 2002. Τουμάζης, Γ., 1960-1974 Κύπριοι Καλλιτέχνες στην Ανατολή της Δημοκρατίας.
- 2002. Τουμάζης, Γ., Κασμάτη, Μ., Χατζηχριστοδούλου, Χ., Φωτίζοντας τη Νεοελληνική Εικαστική Δημιουργία – Οι απαρχές της Νεοελληνικής Ζωγραφικής.
- 2004. Τουμάζης, Γ., & Μιχαήλ, Α., Bodyworks – Αθλητισμός και Σύγχρονη Τέχνη.
- 2004. Σταυροφορίες: Μύθος και Πραγματικότητα.
- 2006. Παναγιώτου, Χ., & Reznik, S., Love is Overrated.
- 2006. Τουμαζής, Γ., & Μιχαήλ, Α., Crossing – A Contemporary View (Μάλτα).
- 2007. Cobience, F., Τουμάζης, Γ., Μιχαήλ, Α., Crossing – A Contemporary View (Amien, Γαλλία).
- 2007. Wright, S., Flahutez, F., Parfait, F., Μιχαήλ, Α., Τουμαζής, Γ., Crossing – A Contemporary View (Κύπρος).
- 2007. Τουμαζής, Γ., & Douglas, C., Supernova – Constellations.
- 2007. ΥΚ:ΕΜΧ/ Ευρετήριο (Υπό Κατασκευή Εναλλακτικοί Μουσειακοί Χώροι). Εξαντλημένο.
- 2008. Μπλακ, Ε., Isolomania.
- 2008. Τουμάζης, Γ., Γλάκος Κουμίδης – Εχέμυθον Στάγμα.
- 2011. Μιχαηλίδου, Α., & Τουμάζης, Γ., Η Κύπρος στη Βενετία 1968-2009.
- 2012. Τουμάζης, Γ., Αφροδίτη, Ρ., Χατζηκυριάκου, Α., Βραχίμη, Α., Terra Mediterranea – In Crisis.

«Λεβέντειος Πινακοθήκη»

Στη «Λεβέντειος Πινακοθήκη», οι κατάλογοι παρουσιάζουν έργα από τις μόνιμες συλλογές και τις περιοδικές εκθέσεις του οργανισμού, σε δίγλωσση μορφή (ελληνικά, αγγλικά), κάποια κομμάτια έχουν ήδη εξαντληθεί και επανακυκλοφορήσει, ενώ τυπώνονται και συλλεκτικά κομμάτια βάσει των εκάστοτε εκθέσεων.

Οι εκδόσεις που διατίθενται στο Πωλητήριο της Πινακοθήκης (όπως αναφέρονται στην ιστοσελίδα του οργανισμού) είναι οι κάτωθι:

- Βιβλίο ζωγραφικής: Ζωγραφίζω παρέα με τον Leo! (ελληνική έκδοση).
- Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη. Η Συλλογή του Παρισιού. Ευρωπαϊκή Τέχνη από τον 17^ο στον 20^ο αιώνα (ελληνική και αγγλική έκδοση).
- Ιστορίες της Γέννησης. Κατάλογος Προσωρινής Έκθεσης (δίγλωσση έκδοση, ελληνικά και αγγλικά).
- Λεβέντειος Πινακοθήκη – Ξεχωρίσαμε από τις Συλλογές μας (δίγλωσση έκδοση, ελληνικά και αγγλικά).
- Μια άλλη προσέγγιση: Οδηγός για τη Λεβέντειο Πινακοθήκη (ελληνική και αγγλική έκδοση).
- Όραμα και Δημιουργία: Ο Αναστάσιος Γ. Λεβέντης και η Δυτική Αφρική. Κατάλογος Προσωρινής Έκθεσης (δίγλωσση έκδοση, ελληνικά και αγγλικά).
- Παιδικό Βιβλίο: Γίνε ντετέκτιβ τέχνης! Ανακάλυψε ζουζούνια, πεταλούδες, πολύχρωμα πουλιά και τρομερά τετράποδα στη Συλλογή του Παρισιού (δίγλωσση έκδοση, ελληνικά και αγγλικά).
- Συλλογή Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη. Έργα Ελλήνων Καλλιτεχνών 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα (ελληνική και αγγλική έκδοση).

Οι εκδόσεις της Πινακοθήκης για τα έτη 2016 και 2017, όπως παρουσιάζονται στις Ετήσιες Εκθέσεις των αντίστοιχων χρόνων, παρουσιάζονται παρακάτω:

- 2016. Stephanides, S., & Nikita, E., Niki Marangou 1948 – 2013: In Memoriam (Catalogue). Νίκη Μαραγκού 1948 – 2013: Εις Μνήμην (Κατάλογος).
- 2016. Lefebvre, G., Monet au Havre. Les années décisives (Στα γαλλικά).
- 2016. Nikita, E., Hadjigavriel – Loizou, L., Stephanides, K., Genius Loci – Ioannis Kissonerghis and British landscape Painters.
- 2016. Seascapes (Limited edition diary for 2017).
- 2017. Ghika, Craxton, Leigh Fermon. Charmed Lives in Greece.
- 2017. The Venus Paradox.
- 2017. Solomos Franfoulides: The Artist, The Art Critic.
- 2017. Ghika (Limited edition diary for 2018).

Βιβλιογραφία

Varbanova, L., 2013. *Strategic Management in the Arts*. New York & London. Routledge.

Vatican Museum, 2018. *Shop Vatican Museum*. [online] Ανακτήθηκε από <http://shop.museivaticani.va/kkshop/SetLocale_en_GB.do> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Vatican Museum, 2018. *Catalogo Musei Vaticani* [pdf] Ανακτήθηκε από <<http://shop.museivaticani.va/content/dam/boxmvcommerce/catalogo/catalogo-musei-vaticani.pdf>> [τελευταία πρόσβαση 24 Μαΐου 2018].

Black, G., 2009. *Το Ελκυστικό Μουσείο. Μουσείο και Επισκέπτες*. Αθήνα. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.

Βουδούρη, Δ., 2003. *Κράτος και Μουσεία: το Θεσμικό Πλαίσιο των Αρχαιολογικών Μουσείων*. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις Σάκκουλα.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K., 2008. *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα. Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Desvallées, A., & Mairesse, F., 2009. *Βασικές Έννοιες της Μουσειολογίας*, ICOM (International Council of Museums). [pdf] Ανακτήθηκε από <[http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Key_Concepts_of_Museology/Museology WEB_greek.pdf](http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Key_Concepts_of_Museology/Museology_WEB_greek.pdf)> [τελευταία πρόσβαση 15 Απριλίου 2018].

Δημητρίου-Βιολάρη, Α., 2008. *Τα Κρατικά Μουσεία της Λευκωσίας. Ο Κοινωνικός και Εκπαιδευτικός τους ρόλους*. Λευκωσία. Εκδόσεις Πάργα.

Δήμος Λευκωσίας, 2018. *Coco – Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.nicosia.org.cy/el-GR/news/announcements/2015/76508/>> [τελευταία πρόσβαση 29 Απριλίου 2018].

Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, 2018. *Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://nimac.org.cy/>> [τελευταία πρόσβαση 21 Απριλίου 2018].

Eurokerdos, 2018. *Στη Λεβέντειο Πινακοθήκη η τέχνη μας προ(σ)καλεί σε διάλογο*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.eurokerdos.com/?p=27750>> [τελευταία πρόσβαση 26 Απριλίου 2018].

Heritage & Museums, 2018. *Άξονας Επικοινωνίας και Συνεργασίας*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.heritage-museums.com/gr/el/--a.html>> [τελευταία πρόσβαση 08 Μαΐου 2018].

Hill, L., O' Sullivan, C., & O' Sullivan, T., 2003. *Creative Arts Marketing*. Oxford. Routledge.

ICOM, 2018. *Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων, Ελληνικό Τμήμα*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://network.icom.museum/icom-greece/enimerotikodeltio/enimerotiko-deltio/>> [τελευταία πρόσβαση 15 Απριλίου 2018].

ICOM, 2009. *Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία*. [pdf] Ανακτήθηκε από <http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icom-greece/Ekdoseis/code-of-ethics GR_01.pdf> [τελευταία πρόσβαση 26 Απριλίου 2018].

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ., 2015. *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα. ΣΕΑΒ.

Ιωσηφίδης, Θ. 2017. *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας και Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών*. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις Τζιόλα.

Ιωσηφίδης, Θ., 2008. *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Αθήνα. Εκδόσεις Κριτική.

Κανιάρη, Α., 2013. *Το Μουσείο ως χώρος της Ιστορίας της Τέχνης. Εκθέσεις, Συλλογές και η Τέχνη από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα*. Αθήνα. Εκδόσεις Γρηγόρη.

Καρποδίνη – Δημητριάδη, Ε., 2013. *Δια Βίου Μάθηση και Πολιτισμός*. Αθήνα. Εκδόσεις Νήσος.

King, L., & Clement, R., 2010. *Western European Art Foundations and Publishing*. [online] Ανακτήθηκε από

<<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0099133310002363>>

[τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Kotler, N., Kotler, W., Kotler, P., 2008. *Δημιουργώντας νέους επισκέπτες και επιτυγχάνοντας οικονομική βιωσιμότητα στην εποχή του μάρκετινγκ των μουσείων*. Τετράδια Μουσειολογίας. Τεύχος 5. Σελ. 21-32. Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο.

Λεβέντειος Πινακοθήκη, 2018. *Ιστορικό Πινακοθήκης*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.leventisgallery.org/gallery/history>> [τελευταία πρόσβαση 25 Απριλίου 2018].

Λεβέντειος Πινακοθήκη, 2018. *Στρατηγικός Προγραμματισμός 2015-2020*. [pdf] Ανακτήθηκε από <<http://www.leventisgallery.org/assets/uploads/Plan 2015-2020.pdf>> [τελευταία ανάρτηση 29 Απριλίου 2018].

Λεβέντειος Πινακοθήκη, 2018. *Ετήσια Έκθεση 2017*. [pdf] Ανακτήθηκε από <<http://www.leventisgallery.org/assets/uploads/Annual Report 2017.pdf>> [τελευταία πρόσβαση 29 Απριλίου 2018].

Λεβέντειος Πινακοθήκη, 2018. *Ετήσια Έκθεση 2016*. [pdf] Ανακτήθηκε από <<http://www.leventisgallery.org/assets/uploads/Annual Report 2016.pdf>> [τελευταία πρόσβαση 29 Απριλίου 2018].

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής. 2013. *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, λήμμα έκδοση*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μαλόνη Τριανταφυλλίδη.

Louvre, 2018. *Bookstores and Shopping*. [online] Ανακτήθηκε από <<https://www.louvre.fr/en/libraires-et-boutiques>> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Louvre, 2018. *Publishing and Audiovisual Productions*. [online] Ανακτήθηκε από <<https://www.louvre.fr/en/publishing-audiovisual-productions/books#tabs>> [τελευταία πρόσβαση 24 Μαΐου 2018].

Matassa, F., 2011. *Museum Collections Management*. London. Facet Publishing.

Μουσείο Ακρόπολης, 2018. *Πωλητήρια*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/politiria>> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Μπάνου, Χ., 2008. *Διαχρονικά Γνωρίσματα της Εκδοτικής Βιομηχανίας στον Δυτικό Κόσμο*. Αθήνα. Εκδόσεις Κότινος.

Μπαντιμαρούδης, Φ., 2011. *Πολιτιστική Επικοινωνία. Οργανισμοί, Θεωρίες, Μέσα*. Αθήνα. Εκδόσεις Κριτική.

Μπούνια, Α., 2015. *Στα Παρασκήνια του Μουσείου. Η Διαχείριση των Μουσειακών Συλλογών*. Αθήνα. Εκδόσεις Πατάκη.

Μπούνια, Α., & Γκαζή, Α., 2012. *Εθνικά Μουσεία στη Νότια Ευρώπη. Ιστορία και Προοπτικές*. Αθήνα. Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο.

NEMO, 2018. *Network of European Museum Organisations*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.ne-mo.org/about-us.html>> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Οικονόμου, Μ., 2003. *Μουσείο: Αποθήκη ή Ζωντανός Οργανισμός*. Αθήνα. Εκδόσεις Κριτική.

ΟΑΣΘ, 2018. *Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://oasth.gr/#el/politistikh-diadromh>> [τελευταία πρόσβαση 06 Μαΐου 2018].

ΟΣΕΛ, 2018. *Οργανισμός Συγκοινωνιών Επαρχίας Λευκωσίας*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.osel.com.cy/organization>> [τελευταία πρόσβαση 06 Μαΐου 2018].

Παπαϊωάννου, Γ., & Στεργιάκη, Α., 2013. *Σχολείο – Μουσείο - Ψηφιακός κόσμος. Σύνθεση ψηφιακού μουσειακού χώρου με συνεπιμέλεια μαθητών και εκπαιδευτικών*. Ρόδος.

Πούλιος, Ι., Αλιβιζάτου, Μ., Αραμπατζής, Γ., Γιαννικίδης, Α., Καραχάλης, Ν., Μάσχα, Ε., Μούλιου, Μ., Παπαδάκη, Μ., Προσύλης, Χ., Τουλούπα, Σ., 2015. *Πολιτισμική Διαχείριση, Τοπική Κοινωνία και Βιώσιμη Ανάπτυξη*. [ηλεκτρ. Βιβλ.] Αθήνα. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2394>>.

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, 2018. *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. [online] Ανακτήθηκε από <http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%C>

[E%AD%CE%BA%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7+&dq=>](#) [τελευταία πρόσβαση 15 Απριλίου 2018].

Science Museum, 2018. *Science Museum Shop*. [online] Ανακτήθηκε από <<https://www.sciencemuseumshop.co.uk/home/books-prints-and-stationery? ga=2.255750720.991873024.1519035663-364750813.1519035663>> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Science & Society (Picture Library Prints), 2018. *About Us*. [online]. Ανακτήθηκε από <<http://www.ssplprints.com/aboutus.php>> [τελευταία πρόσβαση 24 Μαΐου 2018].

The British Museum, 2018. *Shop Highlights*. [online] Ανακτήθηκε από <<http://www.britishmuseumshoponline.org/>> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

The British Library, 2018. *Introduction to legal deposit*. [online] Ανακτήθηκε από <<https://www.bl.uk/aboutus/legaldeposit/introduction/>> [τελευταία πρόσβαση 23 Μαΐου 2018].

Τμήμα Αρχαιοτήτων, 2018. *Αποστολή-Αρμοδιότητες Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου*. [online] Ανακτήθηκε από <http://www.mcw.gov.cy/mcw/da/da.nsf/DMLmission_gr/DMLmission_gr?OpenDocument> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Τροβά, Ε., 2010. *Πολιτιστικά Αγαθά και Ταυτότητες. Η κατά πόσον μπορεί ο νόμος να προσφέρει την αθανασία*. ΔτΑ νο 47/2010, σελ 667 επ. [pdf] Ανακτήθηκε από <<http://openeclasse.panteion.gr/modules/document/file.php/TMF252/%CE%A4%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82.pdf>> [τελευταία πρόσβαση 22 Απριλίου 2018].

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Πολιτιστικές Υπηρεσίες, 2018. *Ο περί της Αναγνώρισης Ιδιωτικών Μουσείων και Μουσείων των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διαδικασία και Προϋποθέσεις Νόμος*. [pdf] Ανακτήθηκε από <http://www.moec.gov.cy/politistikes_ypiresies/nomothesia/anagnorisi_mouseion/2009_1_58_nomothesia_anagnorisi_mouseion.pdf> [τελευταία πρόσβαση 15 Απριλίου 2018].

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Πολιτιστικές Υπηρεσίες, 2018. *Ο περί της Αναγνώρισης Ιδιωτικών Μουσείων και Μουσείων των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διαδικασία και Προϋποθέσεις Νόμος*. [pdf] Ανακτήθηκε από

<http://www.moec.gov.cy/politistikes_ypiresies/nomothesia/anagnorisi_mouseion/sk opos_nomou_n58_i_2009.pdf> [τελευταία πρόσβαση 15 Απριλίου 2018].

Ψαρρού, Μ., & Ζαφειρόπουλος, Κ., 2004. *Επιστημονική Έρευνα. Θεωρία και Εφαρμογές στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Αθήνα. Εκδόσεις Τυπωθήτω.